

UPPFÖLJNING AV DET REGIONALA UTVECKLINGSARBETET 2022 OCH FÖRUTSÄTTNINGAR FRAMÅT

2023-03-30

Region Kronoberg

Rapporten är en uppföljning av 2022 års arbete med den regionala utvecklingsstrategin i Kronobergs län. Rapporten innehåller dels en genomgång av vilka insatser som har genomförts, dels beskrivningar av hur målutvecklingen ser ut. Avslutningsvis följer en beskrivning av förutsättningar för utvecklingsarbetet framåt.

Innehåll

INLEDNING.....	2
Om det regionala utvecklingsuppdraget.....	2
Verktyg för genomförande.....	2
Verksamheter och bolag.....	3
Projektmedel.....	4
Samordning i länet.....	6
NÅR VI MÅLEN?	8
Strategiskt område - Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer	8
Beskrivning och analys av målutvecklingen:.....	8
Strategiskt område - Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital.....	12
Beskrivning och analys av målutvecklingen:.....	12
INSATSER 2022	18
Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet.....	18
Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit	18
En plats att vilja leva och bo på.....	21
Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit	21
Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv.....	24
Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit	24
Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa	28
Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit	28
PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR 2024–2026.....	32
Ämnesövergripande händelser som påverkar samtliga områden	32
Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026.....	32
Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet.....	35
Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026.....	35
En plats att vilja leva och bo på.....	38
Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026.....	38
Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv.....	40
Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026.....	40
Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa	42
Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026.....	42
Slutsatser – vad krävs framåt?.....	45

INLEDNING

Denna rapport är en årlig rapport som Regional utveckling tar fram för att följa upp målen och arbetet som skett utifrån den regionala utvecklingsstrategin, Gröna Kronoberg 2025. Den innehåller även ett kapitel som beskriver planeringsförutsättningar framåt. Rapporten ingår i den årliga interna lärande- och uppföljningscykeln inför nästkommande års verksamhetsplanering. Den är även ett verktyg för andra aktörer att planera utifrån för att på bästa sätt bidra till Gröna Kronoberg 2025 och Kronobergs utveckling.

Om det regionala utvecklingsuppdraget

Sverige har sedan några år tillbaka en tydligare regional nivå¹. Alla landsting har sedan 2019 bildat region och tagit över det regionala utvecklingsansvaret, enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar. Regioner ska skapa förutsättningar för en utveckling som leder till en hållbar regional utveckling och tillväxt i alla delar av landet och som utgår från de lokala och regionala förutsättningarna. Uppdraget finns reglerat i förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583) och i en lag om regionalt utvecklingsansvar (2017:61). I korthet innebär uppdraget att regionerna ska:

- ☐ arbeta fram och fastställa en strategi för utvecklingen i länet
- ☐ samordna insatser för att genomföra denna strategi
- ☐ besluta om hur medel för regionalt tillväxtarbete ska användas
- ☐ följa upp, utvärdera och redovisa resultaten av tillväxtarbetet till regeringen
- ☐ utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram
- ☐ upprätta och fastställa länsplaner för transportinfrastruktur

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är ett centralt uppdrag för regionala utvecklingsarbetet i regionen. Enligt förordningen (2017:583) ska RUS:en vara en samlad och sektorsövergripande strategi och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar. Strategin ska upprättas utifrån en analys av de särskilda förutsättningarna för hållbar regional tillväxt och utveckling i länet. Analysen ska ta hänsyn till funktionella regionala samband. Dessa såväl inom som över läns- och landsgränserna samt till olika typer av landsbygder och tätorter. Vidare ska strategin utarbetas i samverkan med berörda kommuner, landsting samt länsstyrelser och andra berörda statliga myndigheter. Strategin ska förankras väl lokalt och regionalt. Näringslivet och det civila samhällets organisationer i länet ska även erbjudas möjligheter till samverkan. Enligt förordningen har Region Kronoberg ett ansvar att löpande och systematiskt följa och analysera utvecklingen i länet. Vi ska även genomföra uppföljningar och utvärderingar av de insatser som genomförs för att bidra till RUS:ens mål.

Verktyg för genomförande

Den regionala utvecklingsstrategin är en strategi för hela länet, inte bara organisationen Region Kronoberg. Det innebär att målen i strategin är mål för hela länets utveckling. Region Kronoberg har dock ett särskilt ansvar att genomföra, samordna och följa upp insatser för att nå målen i strategin. Det ligger även på regionens ansvar att skapa en samsyn kring utmaningar och möjligheter i länet. Genomförandet av strategin sker dels genom egna medel och verksamheter, dels genom mer mjuk styrning i form av

¹ Beskrivningen av det regionala uppdraget är hämtat från Sveriges- kommuner och landsting. URL: <https://skl.se/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar.2689.html>

samordning av resurser och insatser i regionen. För det är fler än Region Kronoberg som behöver bidra till att målen i den regionala utvecklingsstrategin uppfylls. I detta avsnitt redovisas de ekonomiska medel, verksamheter och bolag samt nätverk som Region Kronoberg har till tillgång till för att bidra till genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Verksamheter och bolag

Utöver den verksamhet som Region Kronoberg genomför inom förvaltningen regional utveckling finansierar Region Kronoberg organisationer och bolag som genomför verksamhet inom området:

ARBETSMARKNAD OCH NÄRINGSLEV

- ☐ **Coompanion.** Arbetar med påverkansarbete och synliggörande av tillsammansföretagandet. Ger bland annat kostnadsfri företagsrådgivning, för de som vill starta företag tillsammans.
- ☐ **ALMI.** Erbjuder lån och affärsutveckling till företag med tillväxtpotential. Det gäller såväl företag som är i startupfas som befintliga företag. Genom dotterbolaget Almi Invest investerar vi riskkapital i företag i tidiga skeden, med stor tillväxtpotential och en skalbar affärsidé.
- ☐ **Företagsfabriken.** Hjälper entreprenörer med potential att växa och bygga framgångsrika bolag. Här ges de rätta verktygen för att snabbare uppnå tillväxt och nå ut på marknaden. Den gemensamma nämnaren för bolagen är att alla har en bärkraftig idé och hög tillväxtpotential. Företagsfabriken satsar på bolagen genom affärsrådgivning och coaching, för att accelerera deras utveckling.
- ☐ **AB Destination Småland.** Ett helägt bolag av Region Kronoberg som har som uppdrag att utveckla och marknadsföra besöksnäringen i Kronobergs län, som en del av Småland.
- ☐ **Ung företagsamhet (UF).** En politiskt obunden, ideell utbildningsorganisation. Sedan 1980 har UF utbildat gymnasieelever i entreprenörskap genom processutbildningen UF-företagande. Sedan 2010 arbetar de även med grundskolan.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

- ☐ **Vård- och omsorgscollege Kronoberg.** En samverkansplattform på regional och lokal nivå för vård och omsorg i Kronoberg. Arbetet utgår från tre övergripande mål. Att samverkansplattformen kvalitetssäkrar vård och omsorg i Kronoberg. Alla som fullföljer certifierade vård och omsorgsutbildningar i Kronoberg är anställningsbara. Arbetsgivare i Kronoberg är attraktiva.

KULTUR

- ☐ **Kulturparken Småland.** I Kulturparken Småland ingår Smålands museum, Sveriges glasmuseum, Utvandrarnas hus, Kronobergs slottsruin, Kronobergs lantbruksmuseum, Kulturarvscentrum Småland, Kronobergsarkivet och Ångaren Thor. De arbetar med samlingar, arkiv, publik verksamhet och kulturmiljöfrågor som byggnadsvård och arkeologi.
- ☐ **Musik i Syd.** Musik i Syd är en musikinstitution i Skåne och Kronoberg. De har till syfte att ge människor tillgång till skapande och levande musikupplevelser. Varje år presenterar Musik i Syd, ofta i samarbete med olika lokala arrangörer, ca 2000 konserter i södra Sverige.
- ☐ **Regionteatern Blekinge-Kronoberg.** Länsteater för två län. De spelar cirka 400 föreställningar per år fördelade på cirka 10 nya uppsättningar. De flesta produktionerna turnerar teatern med och merparten av föreställningarna säljs till andra arrangörer; teaterföreningar, skolor, företag, studieförbund m fl.

- **Studieförbunden i Kronoberg.** De har olika roller och inriktning. Gemensamt för dem är att de bidrar till att stärka demokratin och samhällsengagemanget och gör det möjligt för människor att påverka sin livssituation.
- **Övriga kulturorganisationer.** Utöver bolagen och studieförbunden finns det många viktiga aktörer inom kulturområdet som arbetar med att möjliggöra för invånarna att ta del av och själva utöva kultur.

Projektmedel

Ekonomiska medel är ett viktigt verktyg för att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin. Utöver den ordinarie budgeten som aktörerna har är även projektmedel centralt för att finansiera insatser. Nedan beskrivs finansieringskällan 1:1-anslag, som är statliga medel, samt beskrivning av medel från EU-fonder. Det som vi inte redovisar är de medel som fördelas direkt från departement och myndigheter till aktörer som exempelvis bidrag- och verksamhetsstöd inom kultursektorn, folkhälsoområdet, landsbygdsprogram, transportbidrag osv. Att få en heltäckande bild av hur finansieringen ser ut till de fyra prioriteringarna i Gröna Kronoberg är mer eller mindre omöjlig att göra. Vill man fördjupa sig i finansiering av regionalt utvecklingsuppdrag mellan regionerna kan man läsa: <https://webbutik.skr.se/sv/artiklar/finansiering-av-regionalt-utvecklingsarbete.html>

ANSLAG 1:1 2022

Statliga anslag (1:1-medel) för regional utveckling fördelas årligen till Region Kronoberg och ligger helt utanför Region Kronobergs ordinarie budget. Anslaget ligger kvar på statlig nivå och hanteras i särskilt system samt styrs av särskilda förordningar beroende på ändamål/insats; av nationell strategi för hållbar regional utveckling samt relevanta delar i vår regionala utvecklingsstrategi. Dessa medel delas inte ut, utan måste sökas av aktörer för genomförande av **regionala projekt**; eller av företag i form av **företagsstöd**; samt i form av förordningsstyrda stöd inom **kommersiell service**. Medlen är del av riksdagens budget under anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Genom främst projekten men även företagsstöden kan anslaget bidra till arbetet att **skapa bättre förutsättningar för länets konkurrenskraft**, för företag som tillhandahåller arbetstillfällen; att matchning fungerar; att Kronoberg är ett gynnsamt län att driva företag och utveckla affärer i; samt att Region Kronoberg tillsammans med andra aktörer arbetar vidare med länets konkurrensfördelar (smart specialisering etc.) och utmaningar kopplat till innovationsgrad, digitalisering och kompetensförsörjning.

Regional **projektverksamhet** är det som anslaget används till i övervägande del. Dessa projekt följs fortlöpande upp av projektutvecklare/finansieringsansvarig; genom projektrapporter, projektbesök, olika projektmöten med andra intressenter/finansiärer samt i direkta dialoger mellan projektägare och projektvecklare. Många (pga. pandemin) **försenade ERUF-projekt har under 2022 fått upp farten** och upparbetar nu medel i hög takt, både tidigare budgeterat, men även det de hade budgeterat för 2022.

Företagsstöd – trots en växande lågkonjunktur och efterverkningar av pandemi har vi i under 2022 beviljat **mer medel till utvecklingscheckar och mikrostödet än tidigare år**. Detta trots att vi under 2022 även erbjudit REACT-finansierade om-ställningscheckar (som också har haft ett bra söktryck). Detta ligger helt i linje med den **politiska viljan att mer av anslaget ska fördelas till företagen direkt**.

Kommersiell service: Mot slutet av 2021 kom tidiga tecken på att elpriserna hade inverkan på marginal och omsättning, men det var fortsatt ingen kris. Om någon hade problem berodde det i stort främst på affärsmässiga grunder. Inför 2022 gjordes därför bedömningen att **servicebidrag** i princip inte skulle vara något som efterfrågas under året. Prognosen för servicebidragsbehovet förändrades dock ganska markant under hösten kopplat till de kriser som uppstått. Bland annat kopplat till elpriserna. Ett antal

dagligvarubutiker riskerade att få likviditetsproblem, som konsekvens fördelades en hel del medel i form av servicebidrag.

De senaste åren har **investeringsbidrag** i regel hanterats via Landsbygdsprogrammet/Länsstyrelsen Kronoberg – vi har inte behövt hantera några stöd. Programmet närmar sig avslut och under våren var bedömningen från länsstyrelsen att Region Kronoberg inte behövde vara "redo" med 1:1-medel. Detta förändrades under hösten och vi har "tagit över" ett par ärenden som kunnat rymmas inom vårt anslagsutrymme då det fanns en del medel frigjorda genom återföringar i samband med projektavslut/ändringsbeslut.

Det har i slutet av december 2022 tagits ett regeringsbeslut om ett separat uppdrag till Tillväxtverket att fördela medel till kommersiell service i gles- och landsbygder åren 2023–2027 (N2022/02400). Hur arbetet (tillsammans/via regionerna) kommer utformas och fördelas mer exakt bör utkristalliseras under tidig vår 2023.

Sammantaget kan **anslagsanvändningen 2022** för alla stödtyper summeras enligt följande:

- Under 2022 har det tagits **nya** beslut på ca **26 mkr** – besluten innefattar både sådant som hunnit upparbeta medel och betalats ut under året, men även för nya/kommande insatser framåt (projekt). En del av dessa beslut belastar med andra ord vårt bemyndigande.
- **Bemyndigandet** i sig landade på strax under **40 mkr** – taket på 45 mkr klarades med andra ord. Men dessa knappa 40 mkr består till huvuddelen fortsatt av *gamla* åtaganden (projekt) – med anledning av det som beskrivits ovan: förseningar, förlängningar etc. Bedömningen är att detta inte kommer bli bättre under 2023. Det minskar därmed utrymmet för nya beslut, eller snarare, det blir än viktigare att prioritera/välja rätt.
- Det kan även konstateras att det **betalades ut 23 144 998 kr** av 2022 års anslag som låg på **23 145 000 kr**. Endast två (2) kronor har alltså gått "tillbaka" till staten. Ett normalår hade detta varit ett superbra resultat; det är det nu också; men det som inte syns är att redan den 2 januari 2023 expedierades ytterligare **6 mkr** i utbetalningar, som då belastar 2023 års anslag (som jämförelse var det en summa vi 2022 kom upp i först i *september*; merparten av anslaget betalas i regel ut på hösten).

Slutligen kan det därför sägas att det efter 2022 bedöms att fokus för anslagsanvändningen framåt behöver vara länets små och medelstora företag (men sekundärt även det övriga näringslivet och omkringliggande strukturer i stort förstås). 1:1-anslaget kommer under 2023 prioriteras till medfinansiering av, inom ramen för den nya programperioden, strukturförstärkande projekt; och då inte bara ERUF-projekt, samt till medfinansiering av företagsstöd. Prioriteringen har skett med hänseende till att år 2022 har genererat ett ansträngt anslagsutrymme samt att läget kopplat till inflation, dystra prognoser, och lågkonjunktur beaktats.

EU-PROJEKT I KRONOBERGS LÄN

Likt föregående år har det under 2022 varit många EU-projekt i gång, samtidigt som den nya europeiska programperioden för 2021–2027 skulle påbörjas. Arbetet med att ta fram de nya finansieringsprogrammen blev samtliga beslutade och godkända av Europeiska kommissionen. År 2022 handlade mycket om att få ut de sista medlen i de gamla programmen men också om att söka få till en god start på programperioden med högt söktryck.

Summering av programperioden **2014–2020 visar att 78 projekt** berört Kronobergs län med total omslutning på **dryga 400 mnkr** från fem olika EU-program. Projekt med koppling till det regionala tillväxtarbetet. Under 2022 har de två transnationella programmen (Interreg Baltic Sea Region och Interreg North Sea) samt Strukturfonderna (Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska

socialfonden + för Småland och Öarna) haft utlysningar med medel från den nya programperioden 2021–2027. Utlisningarna genererade i **fem nya projekt i Kronobergs län** med total omslutning på **drygt 40 mnkr**. Projekten ska bland annat arbeta med att stärka ungdomars betyg i skolan, stärka möjligheterna för företag att hantera stora mängder data samt stödja företagen i möjligheterna med att nyttja tekniken, sakernas internet eller så kallad Internet of Things.

Samordning i länet

Det övergripande syftet med de plattformar och nätverk som finns på regional nivå är att genom dialog åstadkomma samverkan utifrån regionala och lokala mål. Samverkan behöver ske både mellan offentlig sektor, myndigheter, civilsamhället och privat sektor men syftet styr vilka aktörer som ingår i respektive plattform eller nätverk. Länsstyrelsen samordnar nätverk inom frågor som ANDT (alkohol, narkotika, dopning och tobak), integration, miljö, landsbygd, livsmedel osv. Linnéuniversitetet bjuder in till regionala dialoger osv. Nedan beskrivs några antal centrala nätverk och arbetsgrupper som Region Kronoberg samordnar.

CHEFSNÄTVERK

- ☐ **Kommunchefer**
- ☐ **Ledningsgrupp för samordning av länets hälso- och sjukvård och socialtjänst**
- ☐ **Näringslivschefer, Business Region Kronoberg**
- ☐ **Kulturchefer**
- ☐ **Skolchefer**
- ☐ **Chefer för vuxenutbildning**

UPPDRAGSNÄTVERK/VIKTIGA ARBETSGRUPPER

- ☐ **Samplaneringsnätverket som består av:** samhällsplanerare och trafikplanerare från Region Kronoberg, Länsstyrelsen Kronobergs län, Trafikverket Region Syd, samt länets samtliga kommuner. Beroende på mötets inriktning kan även ansvariga för näringslivsutveckling, kulturmiljö, naturmiljö, och/eller landsbygdsutvecklare delta.
- ☐ **Kompetensforum, består av:** Svenskt näringsliv, Sydsvenska Handelskammaren, Företagarna, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Linnéuniversitetet, Studieförbunden, representanter från kommunernas personal-, näringsliv- och skolchefer, SYV, vuxenrektorer samt representanter från Yrkehögskolan och Etablering- och arbetssamverkan Kronoberg samt Vård- och omsorgscollege m.fl.
- ☐ **Bredbandsnätverk, består av:** bredbandssamordnare på kommunal nivå.

Med flera...

Utöver nätverken har Region Kronoberg tillfälliga styr- och arbetsgrupper till olika projekt och satsningar. Region Kronoberg har även samverkansavtal med andra organisationer. Det finns exempelvis samverkansavtal med Linnéuniversitetet med styrgrupp och arbetsgrupp. För samverkan med Länsstyrelsen finns ett ledningsforum där representanter från verksamheterna träffas.

Samverkan och påverkansarbete utanför länet

Det är inte bara viktigt med samordningen i länet för att nå den regionala utvecklingsstrategin. Det är också viktigt att länets aktörer driver målsättningarna i Regionala utvecklingsstrategin genom mellanregionala-, nationella- och internationella samverkansorgan som exempelvis inom EU.

Några av de övergripande samverkansorgan som Region Kronoberg ingår i är:

Regionsamverkan Sydsverige (RSS). I RSS ingår utöver Region Kronoberg även Region Blekinge, Region Halland, Region Jönköpings län, Region Kalmar län och Region Skåne. Alla län som angränsar till Kronoberg. Samarbetet innefattar arbetsmarknad och kompetensförsörjning, bredband och digitalisering, infrastruktur, kollektivtrafik och kultur. Under 2022 har specifika satsningar pågått kopplat till ex. el och funktionella samband. Samarbete sker både politiskt och på tjänstepersonsnivå. Målsättningen är att skapa en grund för ökad tillväxt och hållbar utveckling i Sydsverige och Sverige.

Småland, Blekinge och Hallands brysselkontor. Medlemmar är Region Kalmar, Region Blekinge, Region Jönköping, Region Kronoberg och Region Halland samt Linnéuniversitetet, Jönköping University och Blekinge Tekniska Högskola. Brysselkontoret bevakar länens intressen när beslut ska tas i EU, som påverkar utvecklingen i Kronoberg och övriga regioner. Brysselkontoret gör bland annat det genom påverkansarbete och genom att ta tillvara kunskap och dela med sig av information till sina medlemmar. Under 2022 har bland annat skogsfrågan varit prioriterad.

Med flera.... Det finns fler internationella samarbeten som beskrivs här:

<https://www.regionkronoberg.se/om-region-kronoberg/internationella-samarbeten/>

Utöver dessa finns det många plattformar och nätverk inom respektive prioritering i strategin.

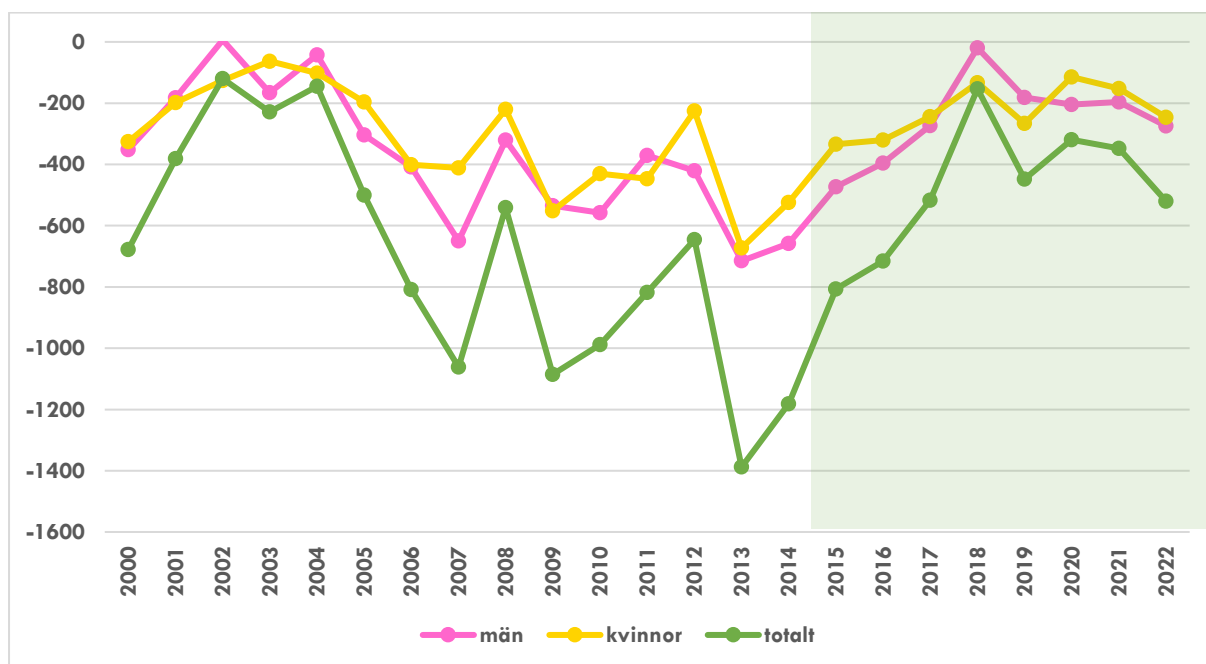
NÅR VI MÅLEN?

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) Gröna Kronoberg 2025 består av två strategiska områden som är kopplade till utmaningar för länet och totalt sju långsiktiga mål. Sammantaget bildar detta en målbild år 2025 för Kronoberg att sträva emot. Vi kommer att följa denna övergripande struktur när vi följer utvecklingen i förhållande till de långsiktiga målen.

Strategiskt område - Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer

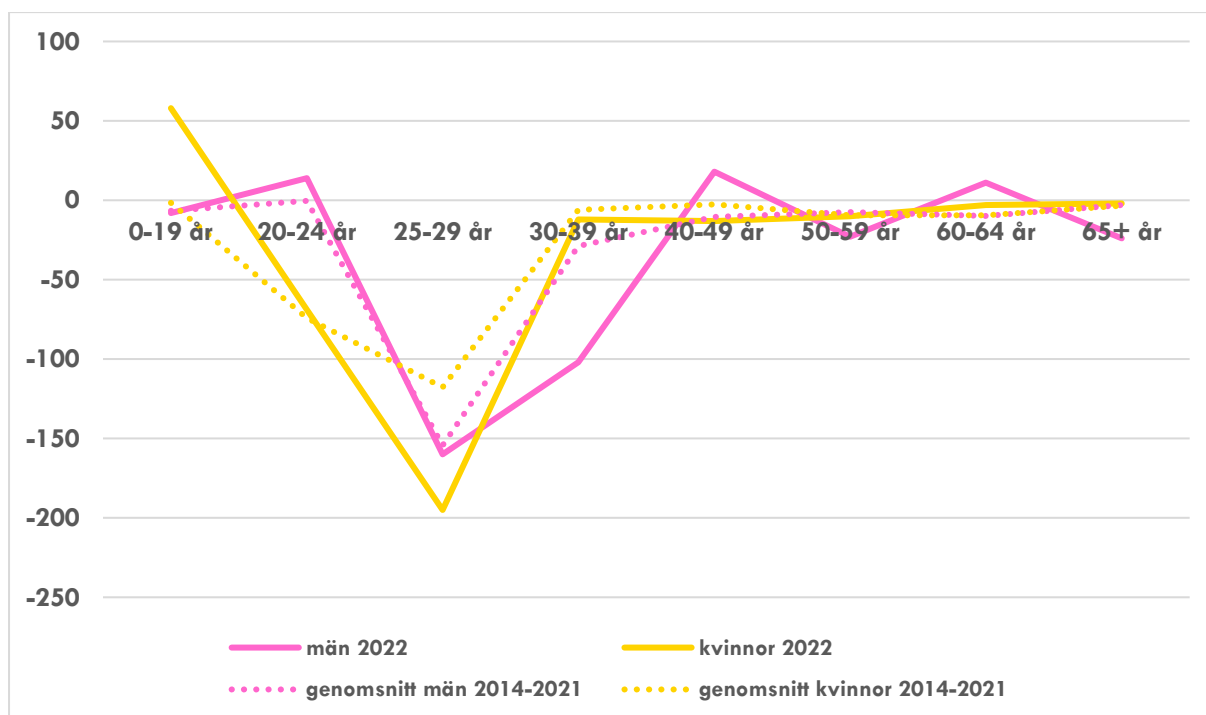
Beskrivning och analys av målutvecklingen:

ÖKAD ATTRAKTIVITET – FLER SKA VÄLJA ATT BO I LÄNET. INRIKES FLYTTNETTO SKA FÖRBÄTTRAS 2014–2025.

FIGUR 1: INRIKES FLYTTNETTO FÖR KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 2000–2022. KÄLLA: SCB.

Inrikes flyttnetto används för att följa upp det första målet och är ett sätt att operationalisera boendeattraktivitet. Måttet kan hävdas utgöra en mer rättvisande indikator än att bara följa upp den totala befolkningsutvecklingen eftersom det fångar flyttningar mellan regioner i Sverige. När en region växer gör den detta på bekostnad av en annan och fångar därmed ett konkurrensperspektiv. Inrikes flyttnetto har varit negativt för Kronoberg under hela perioden 2000–2022 då det sker fler utflyttningar än inflyttningar från Kronoberg i relation till övriga län. Efter en period från 2013 av förbättrat netto stannade den positiva utvecklingen av 2018. Sedan dess har nettot minskat och mellan 2021 och 2022 gick nettot från -348 till -520 personer. Minskningen år 2022 förklaras av såväl ett försämrat netto bland kvinnor som män.

FIGUR 2: INRIKES FLYTTNETTO I KRONOBERGS LÄN EFTER KÖN OCH ÅLDERSKATEGORI FÖR ÅR 2022 SAMT SOM GENOMSNITT FÖR PERIODEN 2014–2021. KÄLLA: SCB OCH BEARBETNINGAR AV REGION KRONOBERG.

Över tid är det främst kvinnor och män i åldrarna 25–29 år som bidrar negativt till Kronobergs inrikes flyttnetto, så även år 2022. Den negativa trenden förstärktes dessutom för kvinnor i denna åldersgrupp år 2022 då flyttnettot var lägre jämfört med genomsnittet under perioden 2014–2021. Även nettot för män i åldrarna 30–39 år var sämre år 2022 jämfört med genomsnittet. Positiva trender under 2022 jämfört med 2014–2021 var bland annat högre netton för kvinnor 0–19 år och bland män 40–49 år. Sammantaget sedan 2019 står män för en majoritet av flyttarna från Kronoberg. Dock inleds den större utflytten bland kvinnor i de relativt yngre åldrarna 20–24 år. Detta mönster skiljer sig från männens flyttmönster då de i åldern 20–24 år uppvisar en balans mellan inrikes in- och utflyttningar.

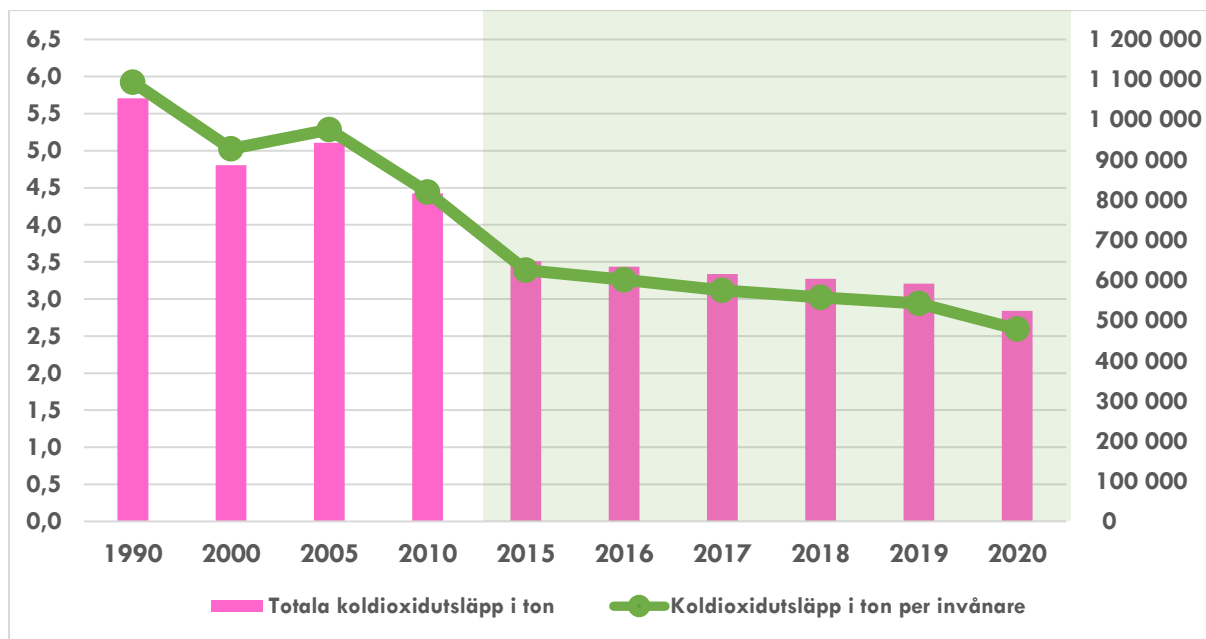
Befolkning i Kronobergs län:	
Folkmängd per den 31 dec 2021	203 340
födda år 2022	2 041
döda år 2022	-1 900
+/- inrikes flyttnetto år 2022	-520
+/- utrikes flyttnetto år 2022	1 171
Folkmängd per den 31 dec 2022	204 335 ²

TABELL 1: DEMOGRAFISKA KOMPONENTER SOM FÖRKLARAR BEFOLKNINGSFÖRÄNDRINGEN UNDER ÅR 2022. KÄLLA: SCB.

² Differensen om 203 personer gentemot befolkningsökningen om 995 personer beror på att händelser (födda, döda, flyttningar) som skett före den 1 januari 2022, men som har rapporterats efter 1 februari 2022, påverkar folkmängden men är inte redovisade som händelser under januari-december 2022. Denna del av folkkningen redovisas istället som en justeringspost.

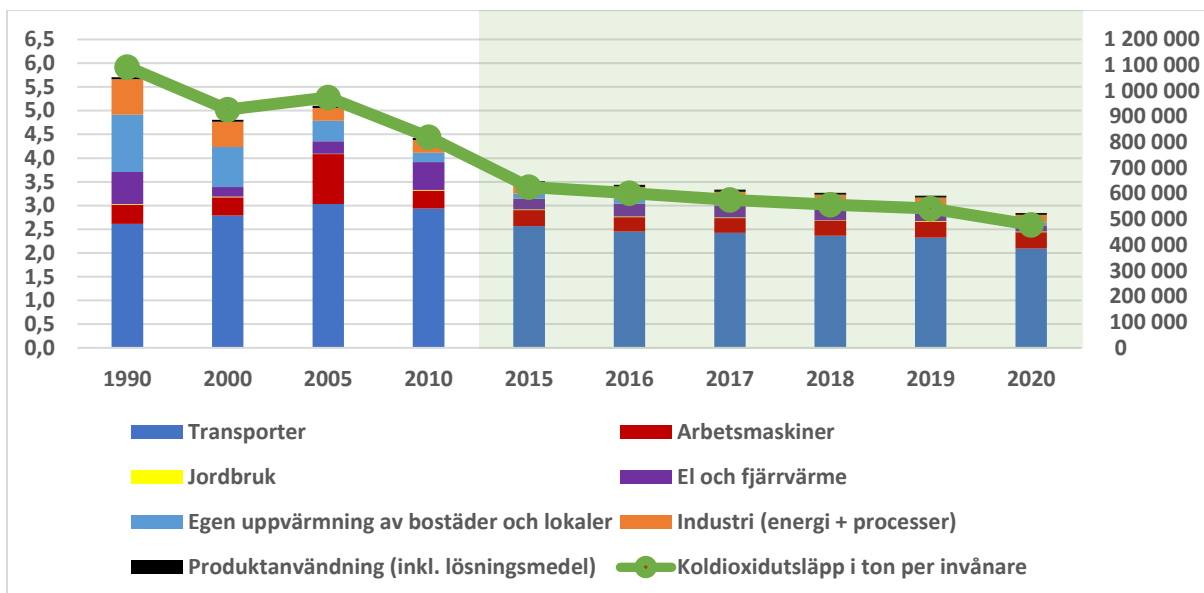
Kronobergs län uppvisar det lägsta antalet födda sedan år 2011. Utan utrikes inflyttning och ett positivt utrikes flyttnetto hade Kronoberg inte haft någon befolkningstillväxt mellan år 2021 och 2022. Befolkningsmängden och framförallt befolkningens ålder har påverkan på förutsättningarna för att tackla stora samhällsutmaningar som en åldrande befolkning och en ökad försörjningskvot.

Klimatpåverkan ska minska. Utsläpp av koldioxid i Kronobergs län från fossila bränslen ska till år 2025 ha minskat till 1,5 ton per år och länsinvånare.

FIGUR 3: KOLDIOXIDUTSLÄPP I KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 1990–2020 I TON PER INVÅNARE OCH I TON TOTALT. KÄLLA: SMHI, SCB OCH BEARBETNINGAR AV REGION KRONOBERG.

Koldioxidutsläppen i Kronobergs län hade år 2020 halverats sedan år 1990. Samtidigt sker minskningen av utsläppen för långsamt under senare år och strategiperioden för Gröna Kronoberg för att kunna uppnå målet år 2025. Senaste data från 2020 visar totala koldioxidutsläpp om drygt 524 000 ton motsvarande 2,6 ton per länsinvånare och år. I jämförelse uppgick utsläppen år 1990 till drygt 1 000 000 ton (5,9 ton per länsinvånare). Positivt är att takten på utsläppsminskningarna ökade 2019–2020 jämfört med föregående år under strategiperioden. Frågan är i vilken utsträckning denna trend kommer fortsätta och i vilken omfattning denna trend är kopplad till faktumet att 2020 är första pandemiåret. Även om det skulle vara så att den ökade takten av utsläpp är ett resultat av pandemirestriktioner, visar det samtidigt hur bland annat förändrade resmönster sammantaget kan få genomslagskraft på en samhällsnivå.

FIGUR 4: KOLDIOXIDUTSLÄPP I KRONOBERGS LÄN UNDER PERIODEN 1990–2020 I TON PER INVÅNARE OCH I TON EFTER SEKTOR. KÄLLA: SMHI, SCB OCH BEARBETNINGAR AV REGION KRONOBERG.

Mellan år 2019 och 2020 minskade de totala koldioxidutsläppen med drygt 67 000 ton i Kronoberg. Av de totala minskade utsläppen om 67 000 ton stod transporter för drygt 60 procent eller knappa 42 000 ton. Denna trend överensstämmer med utvecklingen på riksnivå där en stor del av utsläppsminskningen kunde kopplas till mindre utsläpp från bland annat transportbranschen. I Sverige likväl som i Kronoberg minskade utsläppen från transportbranschen med 10 procent mellan år 2019 och 2020. Samtidigt är det en utmaning i Kronoberg att ersätta fossila transporter med koldioxidsnåla alternativ där länets geografi och relativt långa avstånd bidrar till denna utmaning.

Vi ser att den röda stapeln som visar koldioxidutsläpp från arbetsmaskiner uppvisade en stor ökning år 2005 i samband med orkanen Gudrun. Därefter tycks sektorn uppvisa relativt konstanta utsläpp över tid. Här behöver omställningen växlas upp men detta är inte unikt för Kronoberg. En ökad användning av biobränslen kan bidra till minskade utsläpp men även elektrifiering även om förutsättningarna för detta inte är lika enkel för samtliga typer av arbetsmaskiner.

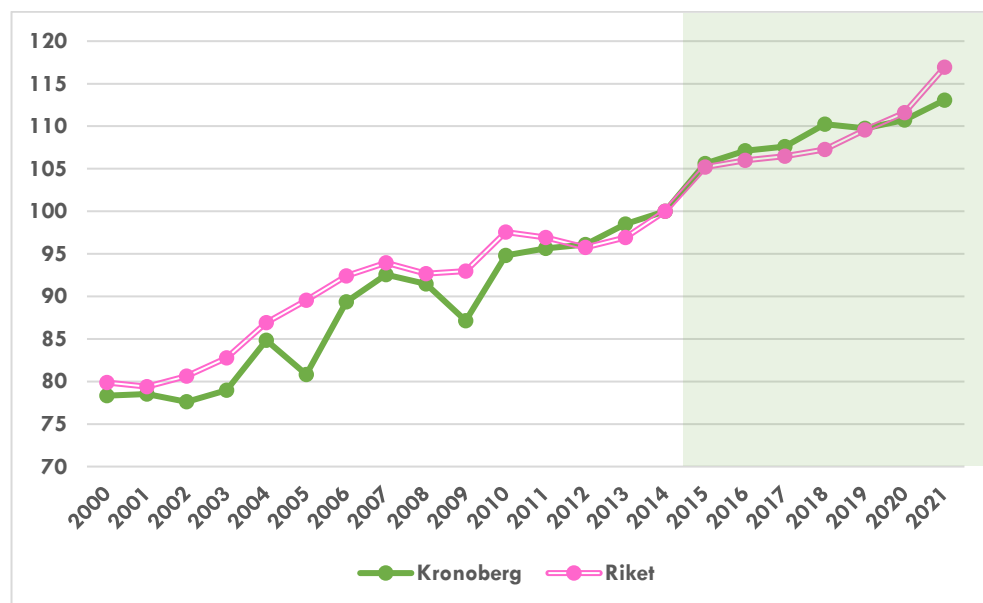
Bland transporterna återfanns den största minskningen i Kronoberg bland personbilar vilket troligen kan kopplas till pandemirestriktioner och ett minskat resbehov under år 2020. I relativa termer var det istället inrikes flygtrafik som uppvisade den största minskning då utsläppen minskade med 58 procent. Något som kan kopplas till att flygtrafiken låg nere under stora delar av året. Det bör dock noteras att statistiken inte omfattar utrikes flygtrafik. Under senaste åren är det framförallt utrikestrafiken som utgjort en stor andel av passagerartalen på Växjö Småland Airport.

En nackdel med dagens officiella statistik är att den ej är konsumtionsbaserad då de faktiska utsläppen bör vara större än vad som redovisas. Exempelvis underskattas utsläpp som härrör från länsinvånarnas utlandsresor. Samtidigt kan exempelvis genomkorsande lastbilstrafik generera utsläpp i Kronoberg som är svåra att påverka lokalt då de varor som transporteras inte konsumeras i länet.

Strategiskt område - Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital

Beskrivning och analys av målutvecklingen:

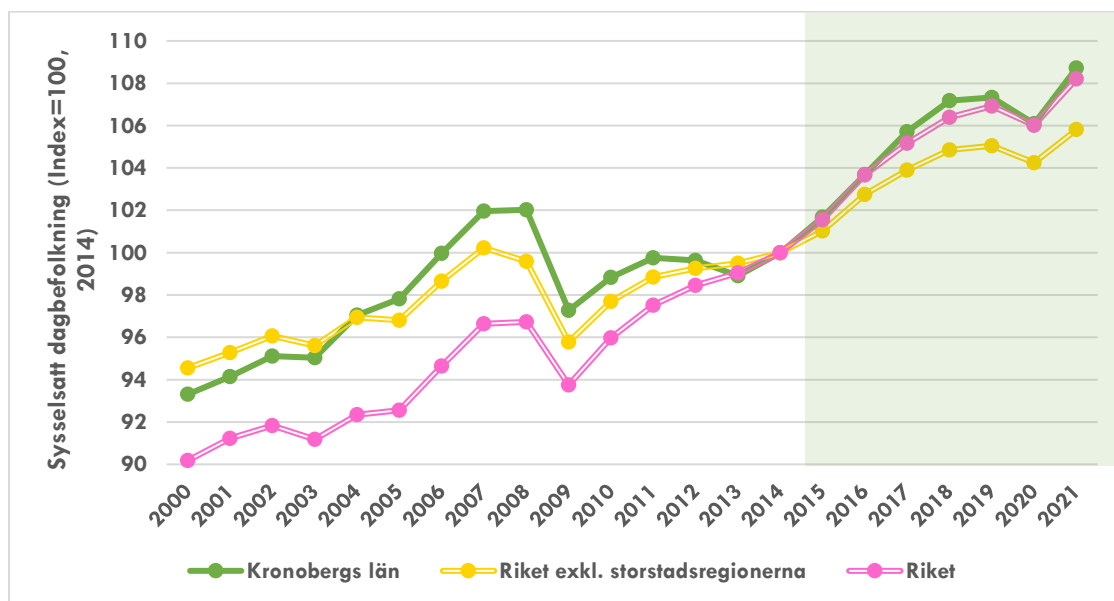
PRODUKTIVITETEN SKA ÖKA. MELLAN 2014–2025 SKA BRP/SYSSELSATT I KRONOBERGS LÄN ÖKA MER ÄN I RIKET.

FIGUR 5: PRODUKTIVITET (BRP I FASTA PRISER PER SYSSELSATT) UNDER PERIODEN 2000–2021. INDEX = 100, ÅR 2014. KÄLLA: SCB OCH BEARBETNINGAR AV REGION KRONOBERG.

Bruttoregionprodukten (BRP) för Kronoberg fastställer värdet av all produktion av varor och tjänster i regionen. Genom att relatera BRP till antalet sysselsatta fås ett produktivetsmått. En hög BRP per sysselsatt är eftersträfvansvärd då detta oftast indikerar för en stark regional konkurrenskraft. I Kronoberg har BRP/sysselsatt över tid uppvisat en stark utveckling där ökningen varit över eller i paritet med riksgenomsnittet under strategiperioden. Detta kan ha att göra med en utveckling där rationaliseringar och automatiseringar inom industrisektorn har medfört att värdet av produktionen bibehålls trots att arbetsstyrkan har minskat sedan år 2008. I klartext produceras lika mycket som historiskt men med färre antal anställda. Under år 2021 ökade dock produktiviteten inte lika mycket i Kronoberg som i riket. Detta berodde på en relativt svagare återhämtning av produktionen i Kronoberg efter nedgången år 2020. I jämförelse med år 2014 hade produktiviteten i Kronoberg år 2021 ökat med 13 procent. Motsvarande ökning i riket uppgick till 17 procent. BRP är omräknat i fasta priser utifrån 1980 års prisnivå för att kunna göra jämförelser över tiden oberoende av inflation.

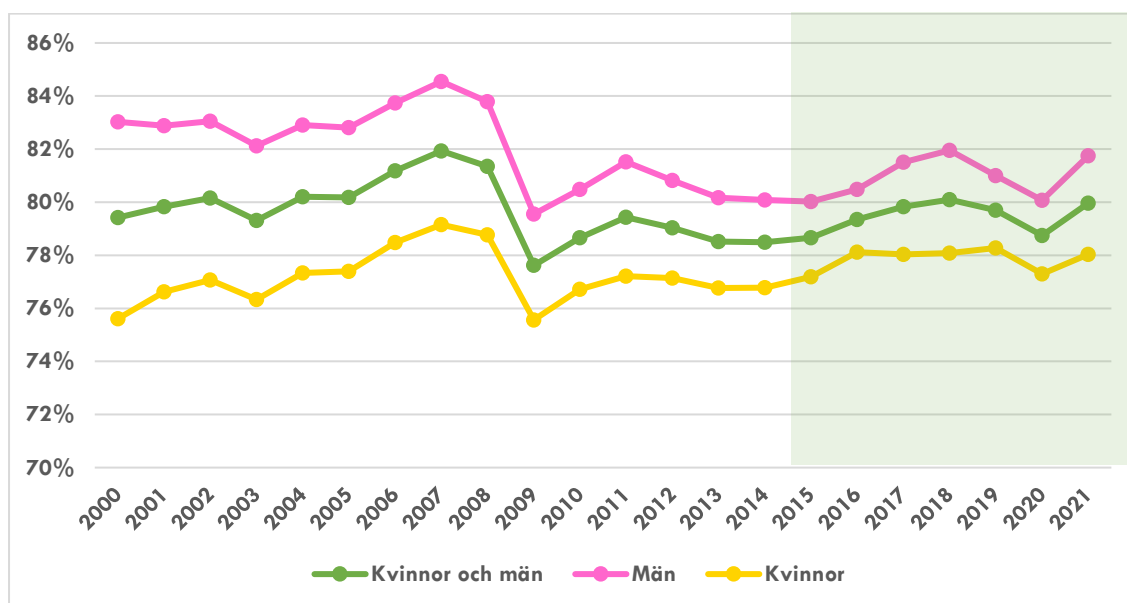
BALANSERAD TILLVÄXT – FLER ARBETSTILLFÄLLEN. MELLAN 2014–2025 SKA DEN SYSSELSATTA DAGBEFOLKNINGEN I LÄNET ÖKA MER ÄN RIKSGENOMSNIITTET (EXKLUSIVE STORSTADSREGIONERNA).

FIGUR 6: SYSSELSATT DAGBEFOLKNING 2000–2021. INDEX = 100, ÅR 2014. KÄLLA: SCB OCH BEARBETNINGAR AV REGION KRONOBERG.

Målet om utvecklingen av den sysselsatta dagbefolkningen kan ge en indikation om produktivitetstillväxten även leder till fler arbetstillfällen regionalt. En ökad produktivitet behöver inte nödvändigtvis vara förenad med fler arbetstillfällen. Det är först när den ökade produktiviteten genererar nya yrken och arbetstillfällen som utvecklingen blir hållbar för länet. Färre arbetstillfällen i länet kan påverka boendeattraktiviteten negativt samt öka de sociala klyftorna. Ökningen av den sysselsatta dagbefolkningen i Kronoberg har sedan år 2014 legat i nivå eller strax över snittet för riket (inkl. storstadsregionerna). Under åren som följde finanskrisen 2007–2008 präglades länet av strukturomvandling där antalet arbetsställen inom tillverkningssektorn minskade samtidigt som det skedde en tillväxt i tjänstesektorer som företagstjänster och information- och kommunikation. Såväl Kronoberg som de två genomsnitten av regioner uppvisade ett trendbrott år 2020 under det första pandemiåret då jobbtillväxten avtog. Tillverkningssektorn, som år 2021 utgjorde den största branschen i Kronoberg, har dock under senaste åren uppvisat en tillväxt vad gäller arbetstillfällen. Detta ger en indikation om att sektorn fortsatt är livskraftig och uppvisar konkurrenskraft. Det kan även bero på att produktion flyttat tillbaka till länet. Även om detta i sig är positivt kan detta på längre sikt hämma den fortsatta strukturomvandlingen och framväxten av nya tillväxtbranscher. Strukturomvandling hör till det normala och utgör en viktig förutsättning för att skapa välfärd. Vikten av en diversifierad regional näringsstruktur kan inte underskattas då detta minskar känsligheten mot branschspecifika chocker och plötsliga strukturomvandlingar. Eftersom arbetskraften inte är perfekt rörlig är baksidan att omvandlingar innebär en kostnad på kort sikt och kan få en stor inverkan på den enskilde arbetstagaren. En effektiv kompetensförsörjning kan dock dämpa konsekvenserna och påskynda omställningen.

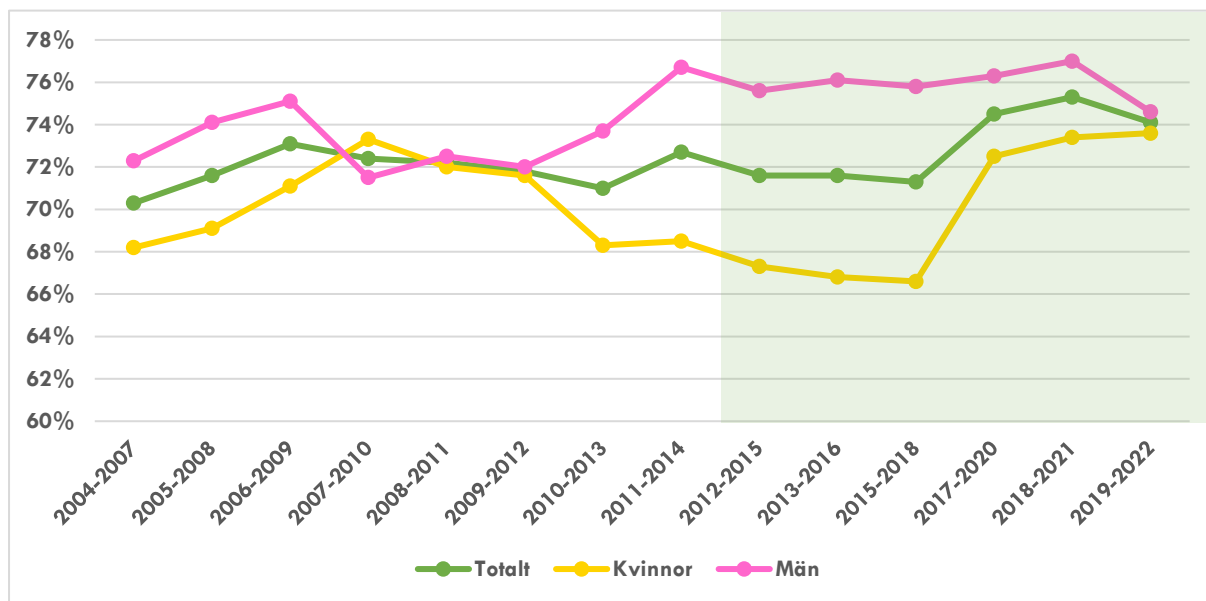
FÖRBÄTTRAD MATCHNING – FLER I ARBETE. ÅR 2025 SKA SYSSELSÄTTNINGSGRADEN FÖR KVINNOR OCH MÄN I LÄNET UPPGÅ TILL MINST 80 %.

FIGUR 7: SYSSELSÄTTNINGSGRAD (%) EFTER KÖN, NATTBEFOLKNING (20–64 ÅR), KRONOBERGS LÄN. KÄLLA: SCB OCH BEARBETNINGAR AV REGION KRONOBERG.

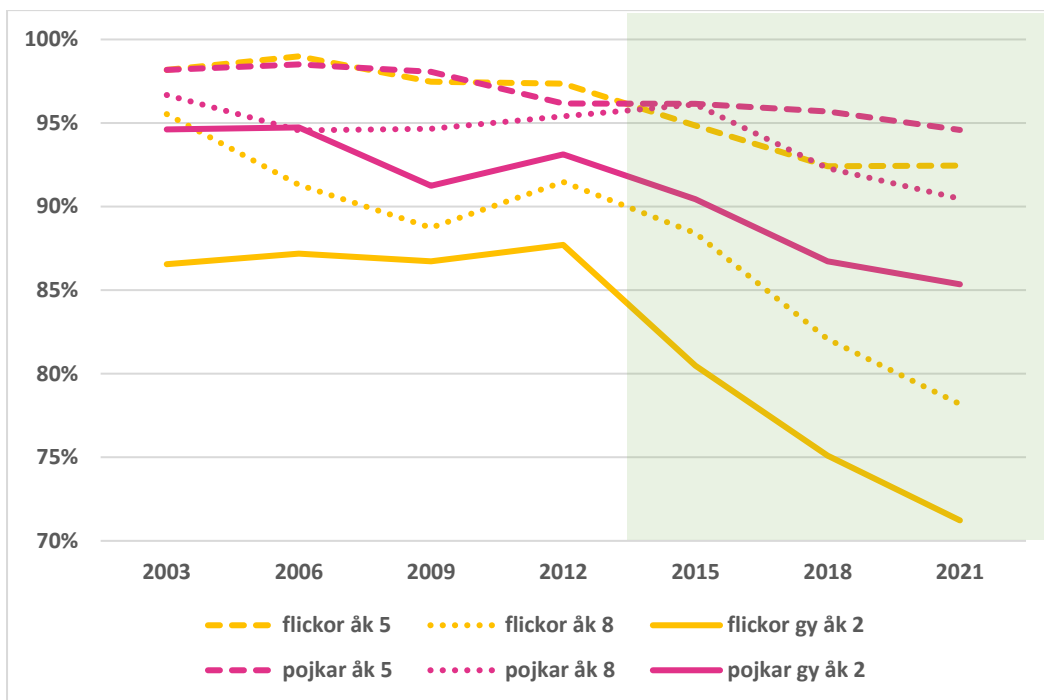
Sysselsättningsgraden mäter hur stor andel av nattbefolkningen (folkbokförd befolkning i Kronoberg) i arbetsför ålder som är sysselsatt. Eftersom måttet utgår ifrån nattbefolkningen påverkas det av befolkningsutvecklingen. Målet kompletterar målen om ökad produktivitet och fler arbetstillfällen eftersom det kan vara så att såväl produktivitet som antalet arbetsställen ökar samtidigt som andelen sysselsatta minskar. Detta om befolkningstillväxten är relativt större och inte i balans med de övriga två målen. Under år 2021 steg den totala sysselsättningsgraden för kvinnor och män till 80 procent då målet uppfylldes. Detta berodde på att den förvärvsarbetande nattbefolkningen ökade mer än den totala befolkningen. Män uppvisar en relativt högre sysselsättningsgrad jämfört med kvinnor vilket har gällt för samtliga år. År 2021 uppgick könsskillnaden till 4 procentenheter då sysselsättningsgraden för män samt kvinnor uppgick till 82 respektive 78 procent.

ETT ÖKAT HUMANKAPITAL. DEN SJÄLVSKATTADE HÄLSAN FÖR KVINNOR OCH MÄN, FLICKOR OCH POJKAR SKA FÖRBÄTTRAS OCH KÖNSSKILLNADERNA MINSKA.

FIGUR 8: ANDEL AV BEFOLKNINGEN MED GOD ELLER MYCKET GOD HÄLSA (SJÄLVRAPPORTERAT), KRONOBERGS LÄN. KÄLLA: FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN.

För att uppskatta den självskattade hälsan i Kronoberg används resultat från Folkhälsomyndighetens folkhälsoundersökningar. Dessa resultat är uppbyggda av flerårsmedelvärden där exempelvis 2019–2022 avser ett flerårsmedelvärde för de fyra år som ingår i spannet. Under strategiperiodens början fanns en bestående könsskillnad där män i högre utsträckning klassade sin hälsa som god eller mycket god. Senare undersökningar under perioden visar på en minskad könsskillnad och en stigande självskattad hälsa bland kvinnor. Könsskillnaden har även minskat på grund av en negativ trend bland män där färre rapporterade om en god självskattad hälsa i samband med senaste undersökningen. Denna minskning drev ner det totala resultatet bland befolkningen 2019–2022 till 74 procent. Senaste statistik visar på en genomsnittlig andel om 75 procent bland män och 74 procent bland kvinnor. Samtidigt visar diagrammet på relativt små förändringar då de endast handlar om ett par få procentenheter. Förändringarna bör därmed tolkas med viss försiktighet. På totalen är den självskattade hälsan bättre i samband med senaste undersökningen jämfört med strategiperiodens början.

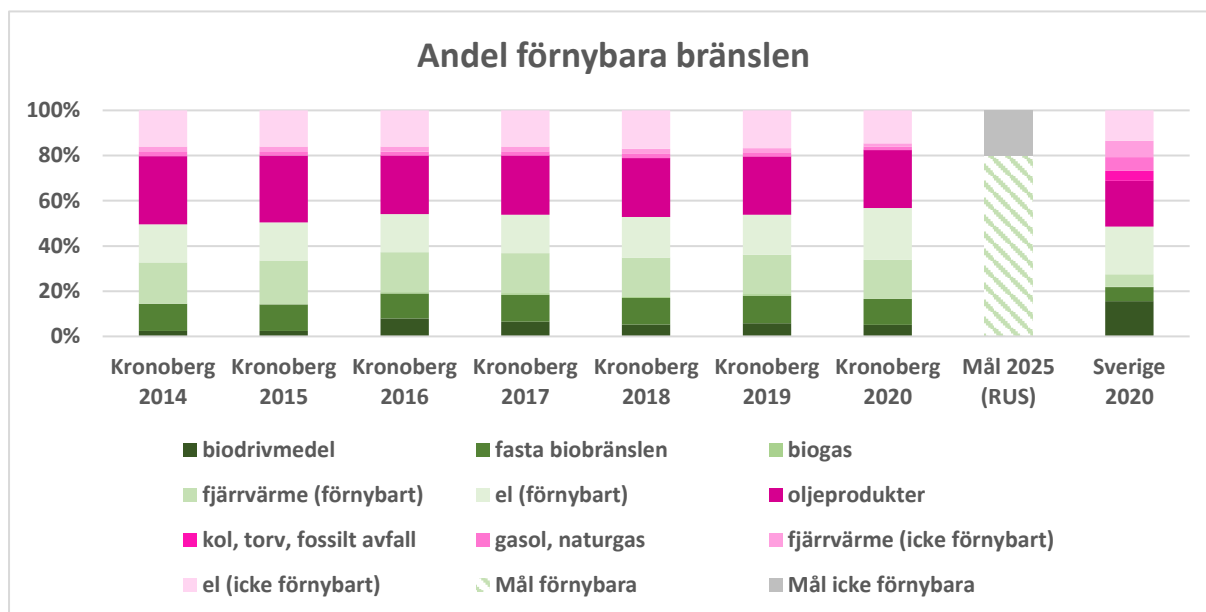

FIGUR 9: ANDEL SOM UPPLEVER EN BRA ELLER MYCKET BRA HÄLSA, KRONOBERGS LÄN. KÄLLA: BARN- OCH UNGDOMSENKÄTER, REGION KRONOBERG.

Eftersom Region Kronoberg genomför undersökningen Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län vart tredje år redovisas här resultaten från undersökningen som presenterades under 2022.

Målet handlar även om flickors- och pojkars hälsa då det är viktigt att få med även barn och unga när man följer upp Kronobergs folkhälsa. Prevention är en nyckel till en förbättrad folkhälsa. Generellt är den självskattade hälsan högre för flickor och pojkar i de lägre årskurserna jämfört med kvinnor och män. Något som är oroande är den tydliga negativa trenden från 2012 för grupperna flickor och pojkar andra året på gymnasiet samt flickor årskurs 8. Även om självskattningsdata kan vara påverkad av mörkertal indikerar samtidigt andra variabler på en minskad tillit till vuxna samt ökad generell stress och oro bland barn och unga. Regionens senaste folkhälsoenkät kan hjälpa oss att kartlägga hur pandemin kan ha påverkat folkhälsan för gruppen barn och ungdomar i Kronobergs län. Under pandemin har det rapporterats om ökad ensamhet och isolering och den negativa trenden för den självskattade hälsan tycks fortsätta för några av årskurserna i undersökningen.

PÅ VÄG MOT ETT PLUSENERGILÄN. MINST 80 % AV DEN TOTALA ENERGIANVÄNDNINGEN I KRONOBERGS LÄN KOMMER ÅR 2025 FRÅN FÖRNYBARA KÄLLOR.

FIGUR 10: ANDEL FÖRNYBARA BRÄNSLEN, KRONOBERGS LÄN OCH RIKET, 2020. KÄLLA: SCB (KRE) OCH BEARBETNINGAR AV REGION KRONOBERG.

Målet om att vara på väg mot ett plusenergilän handlar om att Kronoberg ska producera mer energi än det förbrukar. Energianvändningen ska därutöver minst komma från 80 procent förnybara källor år 2025. Andelen förnybar energi i Kronoberg var år 2020 57 procent, vilket kan ses i diagrammet om de gröna staplarna med olika förnybara bränslen summeras. Detta innebär en uppgång jämfört med år 2019 då motsvarande andel uppgick till 54 procent. Eftersom ökningen sker i relativt långsam takt är det därmed inte troligt att målet om minst 80 procent förnybara bränslen kommer att uppfyllas i tid. Om vi jämför Kronoberg med Sverige framkommer vissa skillnader. Andelen förnybara bränslen år 2020 i riket uppgick till 49 procent. Denna lägre andel kan kopplas till skillnader i energimixen. Bland annat har biodrivmedel en större andel i rikets energimix medan fasta biobränslen som exempelvis flis, ved och grot (grenar och toppar) är relativt mer förekommande i Kronoberg. Något som också särskiljer Kronoberg är att fjärrvärmens användning av ca 91 procent förnybara bränslen år 2020. Motsvarande andel för fjärrvärmens i riket samma år var endast 39 procent.

INSATSER 2022

Efter att nationella Coronarestriktionerna togs bort våren 2022 trodde nog de flesta att det mesta skulle gå tillbaka till hur de var innan. Utveckling skulle ta fart igen på områden där man tvingats stå tillbaka, istället anföll Ryssland Ukraina. Nya utmaningar för länet har följt av kriget. Grundläggande förutsättningar som eleffekt ut till näringslivet var en fråga som redan innan kriget hade blivit en akut fråga i vissa av länets kommuner men nu har elförsörjningen i stort blivit en utmaning för hushåll, företag och all annan verksamhet. För företag i södra Sverige har eleffekt och elförsörjning varit särskilt akut eftersom de konkurrerar med företag i andra delar av Sverige som tillhör ett lägre elprisområde. Elförsörjningen har även påverkat möjligheten till utbyggnad av industrin negativt. Utöver att elen har blivit dyrare har även kostnaderna för livsmedel, byggmaterial och drivmedel ökat. Det drabbar vissa branscher hårdare än andra. Det drabbar även länsinvånarna i olika stor utsträckning beroende på ekonomiska förutsättningar, boendeort och boendeform.

Försvarsfrågorna och kontinuitetsplanering har prioriterats upp på alla aktörers agenda särskilt eftersom Sverige under året gick in i NATO-processen. Aktörer och invånare i Sverige har även fått komma till insikt om att det kan bli brist på sådant vi tar för självklart som ex. el och livsmedel och att vi behöver hjälpas åt att hushålla och effektivisera.

Region Kronoberg har som regional utvecklingsaktör samlat de aktörer som har viktiga roller i den lågkonjunkturs som vi befinner oss i. Ett arbete som kunde ta vid utifrån den plattform för regional samverkan samt de modeller och verktyg som använts under pandemin.

Under 2022 hade Sverige även ett riksdags-, region- och kommunval som bidragit till att året delvis har varit ett "mellanår" vad gäller nya satsningar.

Nedan presenteras ett urval av insatser, utöver det löpande utvecklingsarbetet, som har skett under året inom de fyra prioriteringarna i Gröna Kronoberg 2025.

Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet

Inom prioriteringen finns insatsområdena:

Hållbara resor och transporter

- Klimatsmart transportsystem
- Ökad transportkapacitet för effektiva och klimatsmarta transporter till näringslivet
- Stärkt tillgänglighet i Kronoberg och i Sydsverige i stort
- Utveckla flexibla kollektivtrafik- och trafiklösningar i länets glea miljöer och landsbygder.

Hållbart samhällsbyggande

- Fortsätta att stödja utvecklingen av bredband och digitala servicelösningar
- Definiera en fungerande servicestruktur
- Fler bostäder – utveckla boendemiljöer och öka mervärdet av infrastruktursatsningar.

Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit

Under våren 2022 påverkades kollektivtrafiken kraftigt av pandemirestriktionerna, men när dessa hävdes återvände resenärerna snabbt. Stadstrafiken upphämtning landade på 6% under antalet resenärer innan pandemin, medan resande på regionbussar låg 20% under 2019 års nivå. Under hösten var intäkterna

inom kollektivtrafiken högre än innan pandemin, dock ökade kostnaderna ännu mer vilket ledde till ett kraftigt negativt ekonomiskt resultat för Länstrafiken för helåret 2022.

För prioriteringen är **trafikförsörjningsprogrammet** (TFP) viktigt. Under 2022 har trafikförsörjningsprogrammet varit i en genomförandefas och insatser som genomförs utgår från insatser som specificeras i trafikförsörjningsprogrammet. Region Kronoberg har bl.a. inlett arbetet med att förbättra tillgängligheten till kollektivtrafiken genom att inventera länets hållplatser. Det har genomförts insatser för att undersöka stadsbusstrafik i Ljungby samt att ett utredningsarbete har påbörjats för att utöka tågtrafiken österut (Kalmar/Emmaboda) genom Krösatågen.

I oktober 2022 fastställde även regionfullmäktige en **ny länstransportplan** för Kronobergs län 2022–2033.

2022 fortsatte projektet **transporteffektivt Kronoberg**. Målet är att minska koldioxidutsläppen genom att stötta företag i omställningen till fossilfri arbetspendling och tjänstresande. Projektet är en viktig insats för insatspunkten klimatsmart transportsystem. Att lyfta fram och främja fossilfritt resande till länets besöksmål ingår också som en del i projektet.

För att möta utmaningar med elsystemet har ett arbete inletts för att kartlägga nuläget och identifiera kritiska faktorer för en stabilare energiförsörjning i länet. Ett gemensamt arbete pågår även inom RSS (Regionsamverkan Sydsverige).

Under året har planering och genomförande av **BY2030** (tidigare Bymässa 2030) påbörjats. BY2030 är en gemensam satsning där Region Kronoberg och länets kommuner går samman med näringsliv, civilsamhälle, kultursektor, Länsstyrelsen i Kronobergs län och akademi för att stärka länets boendeattraktivitet. BY2030 är en samhällsutvecklingsmässa som tar sig an lokalt avgörande och nationellt relevanta utmaningar gällande strategisk ortsutveckling, attraktiva och väl gestaltade livsmiljöer och metoder för samskapande. Genom att utgå från varje plats unika förutsättningar och behov ska BY2030 öka kunskapen om långsiktigt hållbar utveckling utanför storstaden. Satsningen ska bidra till insatspunkten om boendemiljöer. Samtliga kommuner är med i satsningen och viktiga relationer med nationella myndigheter har skapats under året.

Samplanering Kronoberg är ett samarbete inom strategisk rumslig planering mellan kommunerna i länet, Länsstyrelsen, Trafikverket Region Syd och Region Kronoberg, med Region Kronoberg som sammanhållande kraft. Under året har dialogmöten genomförts och en gemensam bild av länets översiktsplaner har tagits fram. Därtill har arbetet påbörjats med att ta fram och ajourhålla gemensamma planeringsunderlag. Arbetet i samplanering Kronoberg bidrar till alla insatspunkter i prioriteringen.

Arbetet med att ta fram ett nytt **Regionalt serviceprogram** har påbörjats under året. Förankring samt dialog med länets åtta kommuner, Länsstyrelsen, främjarsystemet inom näringslivet (genom t.ex. Almi, Coompanion, Nyföretagarcentrum och Leader) men även inom civilsamhället (såsom föreningar, allmänhet och lokala företag). Ett samarbete med Almi har också upprättats vilket innebär ett nätverk för de mindre och mer sårbara lanthandlarna i syfte att förmedla erfarenhetsutbyte mellan deltagarna samt förmedling av information och kunskap. Gällande handläggning av stöd enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service har handläggning genomförts. Ett antal ansökningar av servicebidrag under hösten har beviljats för att undvika risk för att varuförsörjningen ska försvinna på ett antal orter då bl.a. ökade elkostnader har slagit hårt mot lanthandlarna.

Gällande digital infrastruktur fokuserar Region Kronoberg på insatser främst inom samarbetet Regionsamverkan Sydsverige där **bredband** är ett prioriterat område. De genomförda aktiviteterna syftar till att bidra med viktigt kunskapsunderlag för bredbandsutbyggnad i länet under kommande år. Region

Kronoberg har exempelvis genomfört en scenarioanalys om tillgång till bredband. Syftet med uppdraget är att nyansera bredbandsutvecklingen i Kronobergs län och hur det påverkar länets förutsättningar och strukturer. Vad händer om vi fortsätter som vi gör idag? När vi bredbandsmålen? Behövs det ett nytt arbetssätt för att främja utbyggnad av digital infrastruktur? Resultatet av arbetet innebär att Region Kronoberg, tillsammans med RISE, har tagit fram tre scenarier för Kronoberg. Dessa scenarier syftar till att bidra med kunskapsunderlag för att underlätta och bidra med relevant information i regionens utvecklingsarbete gällande digital infrastruktur och dess betydelse för regional utveckling.

Utöver detta har man med gemensam kraft arbetat med påverkansarbete. Det ledde fram till ett toppmöte i Regionsamverkan Sydsverige med fokus på infrastrukturfrågor som ägde rum i början av 2022. Mötet behandlade tre områden med utgångspunkter i infrastruktur, bredband och digitalisering samt elförsörjning. Under punkten bredband och digitalisering redogjordes för bredbandets betydelse för att välfärden ska fungera och för att vi ska kunna bo och verka i vårt område. Inget bredband – ingen digital omställning. Bredbandet är medlet för att nå digitaliseringen vilken har betydelse för att välfärden ska fungera framåt.

Arbetet med bredbandsstödet har resulterat i att utbyggnadsprojekt i Kronoberg beviljats stöd med ca 60 miljoner kr under åren 2021–2022. Samtliga av dessa områden/projekt har realiserats med hjälp av regionala prioriteringar av Region Kronoberg.

Exempel på specifika insatser som drivits av andra aktörer som bidrar till prioriteringen

Fler avgångar med busslinje 325 mellan Halmstad-Markaryd. Drivande i projektet har varit näringslivet i Markaryd, men det sker i samverkan med Markaryds kommun, Region Kronoberg och Region Halland. Fler bussturer väntas ge bättre förutsättningar för främst arbetspendling, men också för studiependling.

Region Kalmar har under tre år (2020–2022) drivit projektet **Klimatsmarta resor i besöksnäringen**. Projektet har testat lösningar för klimatsmart och attraktivt resande till, från och inom tre destinationer i region Kalmar; Astrid Lindgrens Värld, Glasriket och Öland.

Fordonspool på Castellum. Företaget Castellum lanserar nu en ny så kallade **fordonspool för sina hyresgäster** i Företagsstaden 111, nära Arenastaden i Växjö. Fordonspoolen innebär att företagen som hyr lokaler där får tillgång till elbilar och elcyklar, som de får använda både i tjänsten och privat. Tanken med initiativet är att man vill hjälpa till att bidra till en omställning till hållbara färdssätt och minska klimatavtrycket. Castellum har fått stöd av projektet "Res grönt i gröna Kronoberg", en satsning som drivs av Region Kronoberg tillsammans med Energikontor Sydost och Länsstyrelsen Kronoberg.

Cykelvänlig arbetsplats är en utmärkelse som Växjö kommun tagit fram för att uppmuntra ännu fler arbetsplatser att erbjuda bra förutsättningar som motiverar till cykling. Beroende på hur många kriterier en arbetsplats uppfyller får de en till fem stjärnor. Ju fler stjärnor desto cykelvänligare arbetsplats.

En plats att vilja leva och bo på

Inom prioriteringen finns insatsområdena:

Skapa ett mer levande offentligt rum som arena för kultur, aktivitet och evenemang

- Stärkta villkor för kulturskapare och konstnärer
- Skapa förutsättningar för kultur och evenemang på mindre orter
- Stärk kultur- och evenemangsutbudet i länets större arbetsmarknadsregioner.

Skapa förutsättningar för stärkt delaktighet och social sammanhållning

- Möjliggöra en ökad involvering och aktivt medskapande i samhällsutvecklingen
- Stödja föreningslivet för att skapa fler sociala mötesplatser och nyttjande av kultur och friluftsliv.

Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit

När det gäller insatsrapporten så redogörs för några av de insatser som genomförts inom det regionala kulturuppdraget under 2022 av kulturnämnden som har särskild bäring på den regionala utvecklingsstrategins prioritering "en plats att vilja leva och bo på".

I början av 2022 fanns det fortfarande skarpa restriktioner med anledning av pandemin som i hög utsträckning påverkade den publika verksamheten för kultur, idrott och folkbildning. Efter närmare två år med begränsningar beslutade regeringen i april 2022 att lyfta alla restriktioner. **Återstarten av kulturlivet och idrotten kunde påbörjas på allvar.** Samtidigt har två års pandemi satt djupa spår och det står klart att återstarten kommer att ta tid. Den totala omfattningen på de regionala pandemirelaterade stöden till kultursektorn under hela perioden 2020–2022 är 5,6 miljoner kronor. Utöver det har kulturnämnden haft mandat att fördela den nationella nivåns pandemirelaterade förstärkningar inom kultursamverkansmodellen. Under perioden 2020–2022 handlar det om totalt 9 miljoner kronor i tillfälligt förstärkt statsbidrag som använts i Kronoberg för utveckling och omställning, intäktsbortfall, samverkan och övriga insatser i syfte att genomföra den regionala kulturplanen. Region Kronoberg har även gjort en pandemisatsning på idrotten (totalt 3,5 miljoner) samt insatser för att stärka de kulturella och kreativa branscherna.

Trots pandemins konsekvenser har första året i Kulturplan Kronoberg 2022–2024 kunnat genomföras enligt plan. Uppföljningen visar också att målet om att den geografiska spridningen av regional kultur i länet ska ligga i nivå med befolkningen återigen uppnås efter pandemin. Kulturorganisationer med regionala uppdrag arbetar i hög utsträckning med ett **uppsökande och mobilt arbetssätt**. Detta leder till att invånarna har möjlighet att uppleva professionell kultur på många olika platser i länet. I uppföljningen av den regionala kulturverksamheten inom kultursamverkansmodellen samt studieförbunden mäts hur stor andel av de regionala kulturaktiviteterna i länet som arrangerats utanför Växjö kommun. Spridningen minskade från 55% år 2019 till 50% år 2021 för att sedan 2022 vara uppe på 55 % igen.

Scensommar Kronoberg är ett annat exempel på hur kultur och evenemang har stärkts på mindre orter och innebär en regionalisering av Växjö kommuns koncept Scensommar. Syftet är att sprida högkvalitativ scenkonst på okonventionella platser i hela länet. En långsiktig överenskommelse har tecknats mellan Region Kronoberg och länets kommuner och insatsen projektleds av Växjö kommun. Under året genomfördes arrangemang på 53 olika spelplatser i länet med 79 föreställningstillfällen, samtliga med fri entré.

Under 2022 har även flera andra utvecklingsinsatser kring nya metoder för ökad tillgänglighet och ökat deltagande i kulturlivet genomförts i samverkan med bolag och kulturorganisationer. Några konkreta

exempel är Kulturparken Smålands audioguide **Historiejakten**, en tidsresa för familjer som tillgängliggör olika kulturhistoriska platser i Kronoberg samt Musik i Syds arbete med ung delaktighet i projektet **KulturCrew**. Flera aktörer från kultursektorn har under året gemensamt genomgått **Verklighetslabbet utvecklingsprogram** i tjänstedesign för att utveckla enklare och mer flexibla sätt för lärare att arbeta med kultur i skolan och öka likvärdigheten till kultur för barn och unga i Kronoberg via skolans kulturuppdrag. Utvecklad samverkan mellan kulturområdets aktörer och Mot nya höjder har också initierats som ett led i att öka likvärdigheten.

Flera insatser har genomförts för att **stärka villkoren för professionella kulturskapare och konstnärer** i Kronoberg. De regionala kulturorganisationerna utgör ofta en viktig uppdragsgivare och kulturnämnden ställer krav på goda arbetsvillkor och avtalsenliga ersättningar. Kulturskapare och konstnärer är vanligtvis frilansare, småföretagare eller så kallade "kombinatörer" och samverkan sker inom regionala utvecklingsavdelningen för att stärka kunskapen om de kulturella och kreativa branscherna inom det regionala företagsfrämjande systemet. Under 2022 har det regionala **litteraturuppdraget** omorganiserats och Litteratur Kronoberg har etablerats som en ny verksamhet inom kultursamverkansmodellen. En regional litteraturutvecklare rekryterades under sommaren. Den nya digitala plattformen www.litteraturikronoberg.se har lanserats och litteraturutvecklaren utformar konkreta insatser i dialog och samverkan med länets intressenter inom litteraturområdet.

Region Kronobergs kulturnämnd delar årligen ut **arbetsstipendier** till kulturskapare i länet. År 2022 delades 10 arbetsstipendier ut å 30 000 kronor och två ungdomsstipendier. Stipendierna syftade till att uppmuntra betydelsefullt arbete inom olika konstnärliga områden såsom litteratur, musik, sång, bildkonst, teater, dans, film, fotokonst och digitala medier.

En del i att skapa ett starkt kultursverige är att Region Kronoberg fortsatt har ett intensivt samarbete inom **Regionsamverkan Sydsverige**. Utöver gemensamma insatser kopplat till kulturens återstart fortsätter arbetet genom beredningsgrupper där länen gemensamt bedriver utvecklingsarbete inom flertalet konst- och kulturområden: professionell dans, bild och form, filmkultur, bibliotek, litteratur, slöjd, kulturarv samt kulturella och kreativa branscher. Utvecklingsarbetet har haft ett stort nationellt genomslag och har även bidragit till en strukturförändring och utökat regionalt mandat inom den nationella kultursamverkansmodellen samt utökat statsbidrag för att stärka sydsvenska utvecklingsinsatser på kulturområdet. Under 2022 har Regionsamverkan Sydsveriges kulturutskott även agerat gemensamt i remissyttranden gällande den nationella återstartsutredningen samt utgjort en stark kulturpolitisk röst i den pågående nationella utredningen av kultursamverkansmodellen. I fokus för det sydsvenska samarbetet på kulturområdet under 2022 stod också planeringen av ett sydsvenskt kulturpolitiskt toppmöte under våren 2023 samt gemensamma insatser under det nationella kulturpolitiska konventet Folk och kultur.

Region Kronobergs delar årligen ut **folkhälsostipendium**. Under 2022 uppmärksammades goda ledare och förebilder för unga samt föreningar och organisationer som arbetar aktivt med att stärka goda ledare för unga. Region Kronobergs folkhälsostipendium tilldelades 2022 till fem föreningar och fem ledare i dessa föreningar som på olika sätt bidragit med att arbeta aktivt för barn och unga. Sammanlagt var 25 ledare och däribland några föreningar nominerade till priset.

Regionfullmäktige gav folkhälsoberedningen i uppdrag att under 2022 utarbeta en **samverkansmodell med civilsamhället**. Inom ramen för uppdraget har ett projektstöd med inriktning folkhälsa formats i samverkan med föreningar och organisationer från civilsamhället. Modellen för projektstödet testas under 2022–2023 med målsättningen att skapa en hållbar och långsiktig modell för projektfinansiering och samverkansstöd som skapats tillsammans med civilsamhället. Tillsammans med Verklighetslabbet bjöd projektgruppen in föreningar och organisationer till en workshopserie för att tidigt involvera civilsamhället i framtagandet av ett projektstöd med inriktning folkhälsa. Workshopserien genomfördes digitalt samt på kvällstid för att nå representanter från civilsamhället som arbetar ideellt eller som anställd i hela

Kronobergs län. Det fördes även dialoger med föreningar verksamma i Kronobergs län som inte var med i workshopserien. De största insikterna som kom fram i workshopserien och dialogerna var bland annat att förutom ekonomiskt stöd finns det ett behov av stöd i form av olika kompetenser, nätverk och personella resurser.

En förstudie har genomförts om **vandringsleders status i Kronoberg**. Det är ett projekt från Tillväxtverket om att utveckla fysisk infrastruktur på tre leder som leds av Destination Småland. Syftet är bland annat att öka friluftsvärden i skogen och allmänhetens kunskaper och upplevelser av skogen. Samtidigt har ett projekt genomförts om organisering av vandringsleder (Naturvårdsverket) tillsammans med Länsstyrelsen i Kalmar län. Insatserna har koordinerats även med Jönköpings län i syfte att med tiden arbeta gemensamt i Småland med ledutveckling för friluftslivet, landsbygdsutveckling, besöksnäring, folkhälsa och kulturutveckling.

Exempel på specifika insatser som drivits av andra aktörer som bidrar till prioriteringen

Länets kommuner har en central roll vad gäller kulturell välfärd och en aktiv fritid för länets invånare och besökare, till exempel i form av kulturskolor, bibliotek, föreningsstöd samt lokaler och mötesplatser för kultur, idrott och evenemang. Flera av länets kommuner genomför återkommande arrangemang, som till exempel **"kulturnätter" och stadsfestivaler**, vilket bidrar till att skapa ett mer levande offentligt rum som arena för kultur, aktivitet och evenemang.

Länets **studieförbund** bedriver utifrån sina olika profiler en bred folkbildningsverksamhet som inkluderar många invånare och som bidrar till att skapa förutsättningar för stärkt delaktighet och social sammanhållning. Parallellt med pandemin så har studieförbunden gjort en stor omställning både vad gäller folkbildning kopplat till digital delaktighet men också insatser kopplade till flyktningmottagande och integrations- och språkfrämjande insatser. Under året har Region Kronoberg, i dialog med studieförbunden, utarbetat en ny regional överenskommelse och nya villkor.

Att **stärka friluftslivet** samordnas av Länsstyrelsen utifrån de tio nationella målen för friluftsliv. Med friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. Det finns möjlighet för aktörer som vill genomföra satsningar utifrån friluftsmålen att ansöka om flera olika stöd. Länsstyrelsen erbjöd 2022 årskurs 3–6 en **friluftsdag** tillsammans med naturvägledare. Dagen genomfördes i ett naturområde nära skolan. Totalt var det 40 klasser, 886 elever, som fick uppleva naturen. Dagen, som planerades ihop med lärarna, bestod av matlagning, fågelskådning, eldning, tältuppsättning med mera. Älmhults kommun gjorde en egen satsning och erbjöd 23 tillfällen för sina skolor. 4H, Friluftsfrämjandet, Markaryds kommun och Lessebo kommun har även gjort **särskilda satsningar för friluftsliv** för "ovana" grupper med stöd av Länsstyrelsen.

Skogsstyrelsen har tillsammans med flera andra myndigheter har i uppdrag att genomföra en satsning på **naturnära jobb** för nyetablerade i Sverige eller personer som varit arbetssökande under en längre tid. Myndigheterna har fått som uppdrag att arbeta för enklare vägar till jobb och samarbeta för att tillvarata den jobbpotential som finns inom de gröna näringarna. Målgruppen är arbetssökande kvinnor och män som är nyetablerade i Sverige eller som varit arbetssökande en längre tid. Ett av de viktigaste målen med satsningen är att lyfta individer och göra dem förberedda inför arbetslivet. De arbetsuppgifter som görs är viktiga för samhället, men som annars inte blivit gjorda. Arbetsuppgifterna bidrar till exempel till att vi får en ökad tillgänglighet till friluftsliv och rekreation runt om i Sverige.

Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv

Inom prioriteringen finns insatsområdena:

Främja entreprenörskap och tillväxtviljan

- Stärka det regionala och lokala näringslivsklimatet
- Stöd entreprenörskap och nyföretagande för ett breddat näringsliv genom fler service- och tjänsteföretag.

Stärk innovationsgraden i näringsliv och offentlig sektor

- Stärk företagens koppling till de globala värdekedjorna
- Stärk företagens och offentlig sektors digitaliseringsgrad
- Stärk företagens och offentlig sektors gröna omställning
- Utveckla regionens styrkeområden inom näringslivet
- Stärk sociala innovationer och skapa nya samt flexibla lösningar på välfärdstjänster.

Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit

För att stärka det regionala och lokala arbetet med näringslivsutveckling är **Business Region Kronoberg** ett centralt nätverk. Det består av näringslivsansvariga tjänstepersoner i kommunerna och Region Kronoberg. Under 2022 har man arbetat med frågor om bl.a. kompetensförsörjning och nyföretagande. Inom kompetensförsörjningsområdet har samverkan skett med Industriforum Kronoberg. Arbetet i projektet Nyföretagarrådgivning i hela Kronoberg har fortsatt under 2022 och har delvis präglats av Corona-pandemin och Ukraina-konflikten. En gemensam etablerad struktur för näringslivsfrågor har i detta sammanhang genom BRK funnits på plats. Hur näringslivet har påverkats under året vad gäller ex. elbrist beskrivs på sidan 18.

Region Kronoberg antog 2021 en **smart specialiseringsstrategi**. Den ska bl.a. bidra till att utveckla regionens styrkeområden inom näringslivet. Under 2021 påbörjades ett gemensamt planeringsarbete mellan regionerna inom Småland och Öarna (Jönköping, Kronoberg, Kalmar och Gotland) som har fortsatt under 2022. Under året har ett projekt påbörjats där man i samverkan tar fram en transformationsanalys inom smart specialisering. Resultatet presenteras under hösten 2023. Därutöver har ett antal andra aktörer i regionen tagit initiativ som knyter an till strategins styrkeområden och prioriteringar.

Ett specialiseringsområde i smart specialiseringsstrategin är skog och trä. Under året har arbetet med genomförandet av den **regionala skogsstrategin** och **trästrategin** fortsatt. Strategierna har under 2022 reviderats. Under året har flera projekt drivits vidare eller startats upp → Skogens Kraft, Kompetensväxel skog och trä (KVIST), Kaskadanvändning av trä, Nyskapande naturvård, Bizwood samt organisering av vandringsleder i Småland.

Region Kronoberg har genom regeringsuppdraget Hållbar regional utveckling drivit projektet Hållbar besöksnäring. Projektet har tillsammans med Destination Småland arbetat med insatser kring ökad stannetid, hållbara transporter, hållbar konsumtion och produktion, hemester och uppföljning. Projektet har varit ett sätt att driva och utforska Kronobergs besöksnäringstrategis hållbara vision för en långsiktig hållbar besöksnäring. Inom projektet **Hållbar inhemsk besöksnäring i spåren av pandemin** har arbete bedrivits för att öka varumärkesbyggande och öka kunskapen om utveckling mot ett mer hållbart besöksmål.

Företagsstöd erbjuds av Region Kronoberg som omställningcheckar, utvecklingscheckar, mikrostöd och konsulttimmen 2.0. Utvecklingscheckar och mikrostöd riktar sig till insatser med utvecklande karaktär för att stärka företagen inför framtiden och finansieras med regionala 1:1-medel. Omställningscheckar, som finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden, har som mål och syfte att bidra till företagens

omställning från pandemin inom områdena *hållbar omställning, digitalisering och innovation samt internationalisering*. Hanteringen av båda företagsstöden görs av Region Kronoberg i samarbete med Almi Företagspartner Kronoberg AB. Under 2022 beviljades 98 stöd till företag i regionen för insatser som ska stärka deras konkurrenskraft. Inom konsulttimmen har 275 företag ansökt om stöd. Av dessa drevs 53% av kvinnor, 12% av utrikesfödda och 8 % av unga.

Verklighetslabbet i Kronoberg arbetar för att bidra till insatspunkten stärk sociala innovationer och skapa nya samt flexibla lösningar på välfärdstjänster genom att verka för mer användardriven innovation. Under 2022 har verksamheten inriktats på i huvudsak tre områden: kapacitetsbyggande, fördjupande och uppmärksammande. Inom kapacitetsbyggande har flertalet utbildningar inom användardriven innovation skett, flera av länets olika organisationer och aktörer har deltagit. Likaså har utvecklingsprogram genomförts med fokus på olika samhällsutmaningar. Inom fördjupande har designprojekt genomförts, bland annat med fokus på barnfattigdom tillsammans med Rädda Barnen och Alvesta kommun samt en samskapande process för att bygga fram ett föreningsbidrag inom folkhälsa. Inom uppmärksammande har Innovationsveckan genomförts för tredje gången, Innovationspraktik – ett praktikprogram för yrkesverksamma för att sprida kunskap och innovationer, samt flertalet insatser för att öka medvetenhet och kunskap om vikten av delaktighet, innovation och samskapande i samhällsutmaningar. Verklighetslabbet har även under året fördjupat nationella och internationella kontakter kring användardriven innovation.

Inom området **innovation och företagande** utförs en stor del av det operativa arbetet i länet av de tre bolag som Region Kronoberg äger helt eller delvis: ALMI Företagspartner Kronoberg AB, AB Destination Småland och Företagsfabriken i Kronoberg AB. Utöver detta genomförs en del av det regionala utvecklingsarbetet genom Coompanion, Enterprise Europe Network samt Ung Företagsamhet som får driftsfinansiering av Region Kronoberg.

ALMI Kronoberg hade 2022 en utlåning på 64 lån (110 lån 2021) och lånevolymen uppgick till 38 MSEK (47 MSEK 2021), varav 5 MSEK i "gröna lån". Den stora skillnaden mellan åren handlar främst om s k bryggglån för att överbrygga bolagens verksamhet under pandemin. Bolaget har under 2022 träffat 344 (324) unika kunder och totalt sett påbörjat 907 leveranser. Insatserna rör främst hållbarhet, ekonomi & lönsamhet, innovation, internationalisering och tillväxtprogram för etablerade företag samt finansiering. Här till har bolaget också arbetat med utvecklingscheckar och omställningscheckar som ett led i att bistå länets företag med viss finansiering. Almi Kronoberg driver även flera omfattande näringslivsprojekt - Hållbar omställning, Hållbara Intraprenörer och Framgångshubben, vilka alla avslutas under 2023.

ALMI Kronoberg beviljades under 2022 nya projektmedel för de kommande tre åren och ska med dessa medel driva projektet "Smart Utveckling" i samarbete med Almibolagen i Jönköping, Kalmar och på Gotland.

Företagsfabriken i Kronoberg AB är regionens gemensamma inkubator som samögs av Region Kronoberg, Växjö Kommun och Linnaeus University Development AB. Bolaget har under 2022 haft förstamöten med 31 idébärare/företag (46 företag 2021) av dessa har 1 företag erbjudits plats direkt i inkubatorprogrammet (5 företag 2021) och 7 företag erbjudits vidareutveckling så kallad förinkubation (21 företag 2021).

Den geografiska hemvisten (d.v.s. kommun) för dessa idéer har varit fördelad enligt följande: Växjö 58%, Ljungby 4 %, Alvesta 0 %, Älmhult 16 %, Markaryd 3 %, Tingsryd 3 %, Lessebo 0 %, Uppvidinge 3% och 13% utanför Kronobergs län. Under året har Företagsfabriken försökt att marknadsföra inkubatorn i hela Kronoberg och därigenom attrahera inflöde av affärsidéer från hela regionen. Framförallt har detta skett

genom Innovationstävlingen som genomfördes under hösten och avslutades med att vinnaren korades i samband med Företagsfabrikens julavslutning "Nobelminglet".

Åtta företag har under 2022 gjort exit (4 företag 2021) och fortsätter att utvecklas utanför inkubatorn. Under 2022 har 9 företag antagits till inkubatorprogrammet, av vilka 8 tidigare varit i förinkubatorn. Det innebär att de inte räknas in i det totala antalet förstamöten ovan, då de funnits i förinkubatorn sedan tidigare. Företagen i inkubationsprocessen har sitt säte i tre olika kommuner i länet med följande fördelning: Växjö 84 %, Alvesta 8 % och Älmhult 8 %.

Av de 19 olika företag som under hela året funnits i inkubatorprocessen leds 5 stycken av kvinnor och 5 företag av en person med utländsk härkomst. Bland de företag som genomfört förstamöten är 30 procent av de sysselsatta kvinnor och 43 procent är utlandsfödda.

AB Destination Småland har uppdraget att stärka besöksnäringen i Kronoberg och därigenom bidra till nyföretagande och entreprenörskap för ett breddat näringsliv. Det görs genom marknadsföring och utveckling. Utvecklingsarbetet sker inom tre utvecklingsområden design, mat och natur. Marknadsföring görs med fokus på dessa utvecklingsområden samt på fyra strategiskt utvalda marknader; Sverige, Tyskland, Holland och Danmark. Under 2022 återhämtade sig de internationella marknaderna nästan fullt ut och arbetet intensifierades parallellt där i samarbete med övriga Småland på Tyskland och med Sydsverige på Nederländerna och Danmark. En gemensam nämnare var ett större fokus på hållbarhet i linje med strategin. De nationella kampanjerna resulterade i att Destination Småland blev Årets marknadsförare 2022 enligt Kronobergs marknadsföring. MAT2022 fortsatte på inslagen väg med Matrunda med över 50 deltagande företag och arrangemang i Växjö. Ett annat projekt som bedrivits under året är SVIR som syftar till att dels utbilda företag för att bättre förstå samarbetet med internationella researrangörer och dels marknadsföra Kronoberg mot reseledet.

Exempel på specifika insatser som drivits av andra som bidrar till prioriteringen

Destination Åsnen har tilldelats högsta utmärkelsen, Platinum Award av Green Destinations i sitt program för hållbara destinationer. Varje år har Åsnen varit på Top-100 listan i världen, över uppmärksammat hållbarhetsarbete. Arbetet bedöms efter de internationella GSTC-kriterierna för besöksnäringen, och 90% av de 100 granskningspunkterna har godkänts för Destination Åsnens del.

Ledarskap och entreprenörskap i Småland har drivits av Linnéuniversitetet under 6 år. Projektet har syftat till att skapa en hållbar arena för ledarskap och entreprenörskap. Arenan har byggt på samverkar mellan akademi och näringsliv, i linje med regionernas önskan om innovation, kompetensförsörjning, livslångt lärande och hållbar tillväxt. Det har bland annat resulterat i en modell för förnyelsedrivande ledarskap "Smålandsmodellen" som kommer presenteras under 2023.

Fånga vinden i sydost. Syftet har varit att öka kunskap om hinder och hitta samexistenslösningar för vindkraft i sydost, samt ta fram verktyg för kommunal/regional planering av vindkraft. Ett projekt som vill bidra till målet om plusenergilän. Projektet har resulterat i en gemensam bild över de hinder som finns och förslag till lösningar. Det finns nu en tydlig bild av potentialen för vindkraft i dessa län, genom det GIS-verktyg som projektet tagit fram. Ett antal dialoger har även genomförts med företrädare för kommuner, föreningar, länsstyreser och branschorganisationer, vilket även höjt kunskapsnivån om hinder och möjliga lösningar.

RE:AGERA näringslivsstöd för grön omställning efter Corona Projektet har vänt sig till små och medelstora företag inom alla branscher, i Kronobergs och Kalmar län, som påverkats av pandemin. Genom coaching och rådgivning, digitalt eller via platsbesök, stöttades företagen i sitt

energiarbete och getts ökad kännedom om finansieringsvägar för grön omställning - något som ska leda till minskad energianvändning, ökad konkurrenskraft och mer hållbar verksamhet. Energikontoret är projektledare. Projektet fick stor betydelse för företag under hösten 2022 i energikrisens spår. Det möjliggjorde att det blev en kort väg att mobilisera energirådgivning till företag både individuellt och som föreläsningar. Region Kronoberg gjorde en förstärkning av insatserna under oktober till december genom tillskott av direkta medel för utökad rådgivning till företag.

Små och medelstora företags tillgång till teknik och forskning för ökad konkurrenskraft genom samverkan (Innovationslänken) drivs av Växjö Linnaeus Science Park och arbetar enligt en ny samverkansmodell mellan akademi och olika aktörer. Samverkansmodellen involverar både små och medelstora företag, forskare och studenter, vilka har deltagit i ett stort antal gemensamma aktiviteter. Projektet har hittills bl.a. bidragit till nya samarbetsprojekt, både mellan olika företag och mellan företag och akademi. Region Kronoberg medfinansierar projektet och medverkar i dess styrgrupp.

Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa

Inom prioriteringen finns insatsområdena:

Skapa bättre förutsättningar för en god och jämlik hälsa

- Goda uppväxtvillkor hos barn och unga och motverka studieavhopp
- Främja psykisk hälsa
- Främja goda levnadsvanor med särskilt fokus på mat och fysisk aktivitet.

Skapa bättre förutsättningar för matchning på arbetsmarknaden

- Stärk individens omställningsförmåga
- Stärk utlandsföddas ställning på arbetsmarknaden och i samhället
- Främja tillgången till talanger och högtbildade
- Främja informerade studie- och yrkesval för ett livslångt lärande.

Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit

Konkret insats för att främja goda uppväxtvillkor är att Region Kronoberg i samverkan med samtliga länets kommuner, polismyndigheten och LNU arbetat vidare med **Barnens bästa gäller! - i Kronobergs län/Kronobarnsmodellen**. Hösten 2021 togs politiska beslut i samtliga kommuner och Region Kronoberg att arbeta enligt föreslagen Kronobarnsmodell. Sedan 2021 har även samtliga kommuner i länet åtkomst till hälso- och sjukvårdens journalsystem Cambio cosmic genom link. Beslut har fattats i länets ledningsgrupp att alla kommuners legitimerade elevhälsopersonal ska ha tillgång till barnets plan, Messenger och säkra digitala möten i Link. Det möjliggör att fler steg kan tas i arbetet med att göra barnets plan digital vilket Kronoberg är först i Sverige med och därför vann Cambio Cosmic Awards 2023. Införandet av Kronobarnsmodellen går framåt i samtliga kommuner och Region Kronoberg och vi tar även fram certifiering för idéburen sektor, utgör ett gott exempel för god nära vård både gentemot SKR och Skolverket och Socialstyrelsen med mera. Under 2022 var Kronobarnsmodellen även med under IHI-konferensen i Göteborg som ett gott exempel på bred samverkan i ett nationellt perspektiv.

För att öka **fysisk aktivitet och förbättrade matvanor** har flera olika insatser skett ut till befolkningen. Ett exempel på insats är att i samband med evenemang i länet har barn genom digitala tipsrundor fått svara på frågor om mat, rörelse och klimat i samband med syfte att skapa intresse i samband med rörelse. Riktade hälsosamtal har under året börjat erbjudas till 50-åringar listade på vårdcentral i länet, 9 av länets vårdcentraler ingick i startomgången. Införandet medför en unika möjlighet främja hälsa och hälsosamma levnadsvanor, samt förebygga ohälsa, tidigt i befolkningen.

Kompetensförsörjningsarbetet i Kronobergs län vägleds av **kompetensförsörjningsstrategin** med tillhörande handlingsplan. Pågående handlingsplan (7.0) beslutades hösten 2022. **Kompetensforum Kronoberg** är en viktig samarbetsarena inom arbetet med kompetensförsörjning och för att driva arbetet med strategin. Forumet har under 2022 uppmärksammat följande ämnen: främja informerade studie- och yrkesval, olika samverkansprojekt i länet, förberedelser inför nya strukturfondsprogrammen, stärka individens omställningsförmåga

Inom **Business Region Kronoberg** (BRK) är kompetensförsörjning ett viktigt ben för att stärka matchningen på arbetsmarknaden. Nätverket har prioriterat insatser riktade mot att stärka individens omställning samt att informera arbetsgivare om möjligheter till utbildning och finansiering. Region Kronoberg har bekostat och marknadsfört funktionen **Kompetensmäklare** med målet att stödja företagare att hitta eller utveckla

kompetensutvecklingsinsatser. BRK står även bakom processen att etablera "Industriforum Kronoberg" samt framtagningen av en samlad analysstruktur/årshjul för underlag och analyser som beskriver kompetensförsörjningen i Kronoberg.

Utöver BRK och kompetensforum ingår även Region Kronoberg i branschspecifika arenor. Detta för att kunna stötta dessa branscher i att analysera behovet regionalt/lokalt, få fram utbildningar som motsvarar branschens krav på kompetens och för att öka intresset för att arbeta i branschen. Det kommer samlat bidra till bättre matchning på arbetsmarknaden. **Industriforum Kronoberg** är ett av flera sådana. Det är ett samarbete mellan länets industriföretag, Teknikföretagen, fackförbunden IF Metall och Unionen samt Region Kronoberg. Forumet bygger på en vilja att hitta ett gemensamt forum för att ta sig an de stora utmaningar som industrin står inför idag. Utmaningarna handlar om en omställning och rör framförallt områden som digitalisering, robotisering, automation, kompetensförsörjning, forskning och innovation. Fokus för arbetet ligger därför initialt på kompetens och kompetensförsörjning inom industrinäringen i Kronoberg. Forumet startade sitt arbete under 2022.

Regionala nätverk Vuxenutbildning i Kronoberg, förvaltningschefs- och rektorsnätverket har arbetat med att utveckla lärcentrum i länets kommuner, där nu 7 av 8 kommuner har utvecklat eller påbörjat samverkansformer. Under 2022 har nätverket lyft uppdraget gällande dimensionering av gymnasieutbildningen vid varje möte. De har även jobbat med ambitionen att gemensamt kommunicera det samlade utbildningsutbudet i länet samt att gemensamt hantera uppdraget. En annan viktig del av arbetet har fokuserat på samverkan inom validering, utifrån de nya kraven på kommunerna. För att vidare stötta kommunerna i sin uppbyggnad av en struktur för validering, har Region Kronoberg beviljats medel från Tillväxtverket.

För att främja informerade studie- och yrkesval pågår flera satsningar. Region Kronoberg arbetar exempelvis vidare med **Mot nya höjder** i ordinarie verksamhet. Makerbussen och alla "upplev mer-aktiviteter" har under året varit fullbokade och höstterminen hade över 3000 elever anmälda. Idag finns det samarbete mellan Regionens fem Science Center Noder:

- Vetenskapshuset i Markaryd
- Epic i Växjö
- Huseby Bruk i Alvesta
- Veras i Ljungby
- Ikea museum i Älmhult.

Yrkes-SM 2022 som genomfördes i maj i Växjö är också en viktig del av arbetet med informerade studie- och yrkesval. Det blev publikrekord (22 403 besök) för arrangemanget som anordnas vartannat år i Sverige. 55 yrken fanns på plats, varav 32 tävlingsyrken och ett 30-tal utställare. Det fanns även ett stort antal prova-på aktiviteter som genomfördes där besökarna kunde testa sina färdigheter. Både killar som tjejer verkar övervägande ha lämnat evenemangsområdet med en positiv upplevelse och en bättre bild av yrkesprogrammen. Region Kronoberg har även beslutat om en årligen återkommande **Yrkesutbildningsvecka**, som från 2022 hålls vecka 42. Den kommer att inkludera flera av de delar som visade sig vara framgångsrika under Yrkes-SM.

Exempel på specifika insatser som drivits av andra som bidrar till prioriteringen

Connected Children - partnerskap för utveckling och implementering. Linnéuniversitet, institutionen för socialt arbete har beviljats projektmedel från nationella programmet för tillämpad välfärdsforskning för perioden 2021 – 2027. En etablering av ett partnerskap för utveckling och implementering av tidiga och samordnade insatser för barn och unga har skapats. Connected Children integrerar befintligt förändringsarbete på fyra platser i Sverige i ett partnerskap mellan praktik och forskning. Kronoberg ingår i partnerskapet genom Barnens bästa gäller! – i Kronoberg.

Länsstyrelsen samordnar utifrån **Strategisk regional överenskommelse – mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv (SÖK)** Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Kronoberg, Linnéuniversitetet och Migrationsverket. Länets kommuner samt samordningsförbundet Värend och Sunnerbo ingår också. Under 2022 har bl.a. olika aktiviteter för medarbetare som arbetat med att ta emot nyanlända skett. Därtill har det gjorts en uppföljning av mottagande och etablering i kommunerna. Vidare har ett arbete påbörjats för att se över en handlingsplan kopplad till SÖK-arbetet.

Arbetsamverkan Kronoberg (ASK). ASK samlar genom sitt samverkansavtal aktörer inom arbetsmarknadsfrågor. Det övergripande mål är att minska arbetslösheten i länet genom bättre samverkan mellan de olika myndigheterna. ASK var initiativtagare av framtagning av en strategisk överenskommelse kring mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv i länet samt ESF-projektet Etableringssamverkan Kronoberg som beskrivs nedan. I samverkan ingår samtliga kommuner i länet, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen, Samordningsförbund Värend och Sunnerbo samt Region Kronoberg. Nätverket prioriterar satsningar avseende etablering och matchning.

Smart Start-Graduate Trainee är en satsning som Sydsvenska Handelskammaren har drivit sedan 2020. Många företag i regionen, speciellt de med färre än 250 anställda sliter med att knyta till sig högre kompetens. Traineeprogrammet riktar sig till nyexaminerade universitetsstudenter oavsett inriktning, bransch och lärosäte som vill starta och bygga en karriär i regionen. Fyra programomgångar har hittills startat. Totalt har 20 företag och 24 trainees varit med i programmet. Satsningen är delfinansierad med offentliga medel under en 3-årsperiod. Samverkan sker med Region Kronoberg, Region Kalmar, Region Blekinge, Linnéuniversitet och Blekinge Tekniska Högskola.

Flera kompetensutvecklingsinsatser i regionen drivs av **Campus Ljungby**, som håller på att utvecklas till en viktig nod för kompetensutveckling i den västra länsdelen.

Linnéuniversitetet gör många satsningar som bidrar till länet. **Ett exempel är Regionalt nätverk för svenska och ämnesspråk.** Syftet med nätverket är att de som ingår ska ta del av och diskutera nyheter, forskning samt förskolors och skolors erfarenheter av miljöer som främjar alla elevers möjligheter att tänka, kommunicera och lära genom att samtala, tala, lyssna, skriva och läsa, från förskolan till gymnasiet, i alla ämnen och verksamheter i skolan.

Förutsättningar framåt

Vi lever i en föränderlig värld. Det är numera ofta faktorer i en global kontext som påverkar utvecklingen i Sverige och i Kronobergs län. Bästa sättet att förhålla sig till detta är att vara väl insatta i trenderna som sker omkring oss. Ju mer medvetna vi är om det som sker omkring oss och har beredskap utifrån den kunskapen desto bättre förutsättningar har vi att vara med och styra utvecklingen. Det kommer i sin tur påverka hur väl vi kan nå målen i Gröna Kronoberg 2025.

Det finns ett antal globala trender som beskrivs i en nyligen framtagna rapport **Trendanalys och framtidsbilder**³ som beskriver vad respektive trend betyder för Kronoberg. Den är ett viktigt underlag för att vara beredda för förändringar.

DE GLOBALA TRENDERNA

En ny global ordning växer fram
Allt hänger ihop
Världen blir varmare
Vi behöver mer och annan energi
Vi blir fler och fler blir äldre
Staden är normen men livet på landet lockar
Individualisering och polarisering ökar
Kampen om kompetensen ökar och synen på jobbet förändras

Vi har under senaste åren prövats i vår beredskap och utifrån säkerhetsläget i världen kommer vi även fortsatt göra det. Coronapandemin och nu kriget i Ukraina har omkullkastat många prognoser om hur utvecklingen skulle bli närmaste åren. Nya frågor har också hamnat i fokus. Hur påverkar ett eventuellt medlemskap i NATO Kronobergs läns utveckling? Det är en av flera frågor man kan ställa sig.

I detta avsnitt presenteras planeringsförutsättningar, mindre trender och saker vi ser är på gång framåt. De händelser som har valts ut och redovisas i den här rapporten är de vi ser har en hög påverkan på kort sikt och som är brådskande att agera på.

³ [Kronoberg 2030–2050 trendanalys och framtidsbilder](#)

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR 2024–2026

Hur ser målutvecklingen inom området ut? (RUS-målen)

Vilka omvärldshändelser kan komma att påverka arbetet 2024-2026 (Ex: konjunktur, lagändringar)

Vad behöver Region Kronoberg prioritera 2024-2026?

Ämnesövergripande händelser som påverkar samtliga områden

Planeringsförutsättningarna är svåra just nu. Även om vi inte pratar så mycket om det längre så kommer coronapandemin ge efterverkningar på samhället och våra fyra prioriteringar i Gröna Kronoberg under flera år framöver. Både positiva och negativa. Vi är nu mitt uppe i en lågkonjunktur som spås pågå några år framöver samtidigt som det pågår ett krig i Europa. Kriget och dess konsekvenser har överskuggat de flesta andra frågor senaste året och kommer att så göra framöver. Vi har även under 2022 haft ett kommun-, region- och riksdagsval som ledde till ett maktskifte nationellt som också kan komma att påverka den regionala utvecklingspolitiken. Från 2023 ligger exempelvis regionala utvecklingsfrågorna nationellt under landsbygds- och infrastrukturdepartementet istället för under näringsdepartementet, än är det för tidigt att säga om det kommer få en större påverkan. Trots allt som händer i vår omvärld är det viktigt att länets aktörer fortsatt håller blicken högt och har fokus på vart vi ska – mot målen i Gröna Kronoberg 2025!

Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026

- **World economic forums rapport Global risk report 2023**⁴ har rankat de största riskerna på kort sikt (2 år) för världsekonomin vilket även påverkar Kronoberg. 5 av 10 risker har en direkt koppling till miljön. De 10 riskerna de ser är:
 - Kostnaden – att leva ökar.
 - Naturkatastrofer och händelser av extremväder
 - Geoekonomisk konfrontation
 - Misslyckande med att mildra klimatförändringarna
 - Urholkning av social sammanhållning och samhällelig polarisering
 - Incidenser av storskaliga miljöskador
 - Misslyckande med att klimatanpassa
 - Utbredd cyberbrottslighet och cyberosäkerhet

⁴ [Global risks report 2023](#)

- Brist på naturresurser
- Storskalig ofrivillig migration

- **Rysslands invasion av Ukraina** innebär inte bara vi har krig i Europa, en humanitär katastrof i ett av Europas fattigaste länder utan ger även många negativa effekter i Sverige som får bäring på hela samhället och våra fyra prioriteringar i Regionala utvecklingsstrategin. Det har förändrat säkerhetsläget i vår del av världen och utöver oro för krig påverkar det samhället på flera sätt. Försvars- och säkerhetsfrågorna och kontinuitetsplanering kommer fortsatt att vara prioriterat på alla aktörers agenda. Flyktningmottagandet kommer troligen inte öka utifrån dagens migrationspolitik men fortsatt behövs insatser för att integrera de som kommit från Ukraina. Länets export och import har påverkats och kommer fortsatt att påverkas så länge kriget pågår med effekter som ex. brist på livsmedel och höjda priser på livsmedel och fossila bränslen. Elpriserna har och kommer troligen fortsatt vara höga i och med att tillgången på naturgas har minskat i Europa. Det är fortsatt prisskillnad mellan norra och södra Sverige genom indelningen i fyra prisområden som skapar snedvriden konkurrens mellan företag. Det gör även att inflationen och en räntehöjning får större effekt i södra Sverige än i norra vilket vi redan ser på huspriserna.

Det kommer troligen fortsätta att vara högre elpris i södra Sverige om det inte kommer lagändringar som tar bort elprisområdena eller att det underlättas för att producera el ex. vindkraft och solkraft. Sammanfattningsvis har utvecklingen bidragit till ett sämre ekonomiskt klimat, annalkande lågkonjunktur och ökad osäkerhet. Följdeckter beskrivs mer under respektive prioritering.

- 16 maj 2022 fattade dåvarande regeringen, med ett brett stöd i riksdagen, beslut om att **ansöka om medlemskap i Nato**. Beslutet i NATO om Sverige får gå med är fortfarande inte beslutat. Vid ett inträde kommer det få stor påverkan både nationellt och regionalt. Det påverkar alla delar av regional utveckling. Ett större fokus kommer hamna på nationell beredskap, samhällets robusthet, samhällets/individens ansvar, hur förbereder sig näringslivet för kris – vad ska man tillverka, samverkansavtal osv.
- **Europeiska gröna given**, EU vill bli världens första klimatneutrala region 2050 och ställa om till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. Fokus flyttas från att finansiera enskilda tekniska lösningar på hållbarhetsutmaningar till att lika mycket leta efter lösningar på inkludering, processfrågor och på förvaltning av befintliga resurser. Allt för att säkra att investeringarna verkligen bidrar till hållbar samhällsutveckling. Två exempel på relevanta satsningar som EU gjort inom ramen för konkretisera hur hållbarhetsmålen ska nås är New European Bauhaus som lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen av samhället, och taxanomiförordningen som ska verka för hållbara investeringar.
- Under framför allt 2024 presenteras rapporter och samråd med avgörande betydelse för både **sammanhållningspolitiken och inriktningen för EU:s kommande långtidsbudget**. Dessa påverkar allokeringen av strukturfondsmedel under programperiodens två sista år (2026–27) och utgör ingångsvärden för förhandlingarna som föregår EU:s nästa långtidsbudget 2028–2035. Förutsättningarna för regionalt utvecklingskapital kan förändras framöver, vilket fordrar en svensk diskussion om finansieringen av det regionala utvecklingsuppdraget. Diskussionen bör inledas snarast möjligt för att kunna skicka ut en stark enad svensk ståndpunkt i god tid till ovannämnda rapporter och samråd under 2024.
- **Nationell utvecklingsstrategi för hållbar regional utveckling i hela landet** 2021–2030 har kommit på plats. Målet för den nya nationella strategin för hållbar regional utveckling är ett mer samordnat genomförande. Både av regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken men

även kopplat till andra politikområden. Sedan strategin kom på plats är mycket fokus på att öka samverkan mellan olika myndigheter. Utifrån skrivelsen är det viktigt att inför den nya Regionala utvecklingsstrategin att tydliggöra vad hållbar regional utveckling och territoriella perspektiv innebär i vårt län.

- Region Kronoberg har fortsatt en **lägre tilldelning av 1:1-medel** än de grannlän som vi ofta samverkar med, bl.a. Kalmar och Blekinge län. Inom exempelvis området innovation och företagande finns under senare år flera exempel på projektinsatser där samfinansiering sker mellan 1:1-medel från Region Kalmar län och egna skattemedel från Region Kronoberg p.g.a. brist på 1:1-medel i Kronoberg. Det är en utmaning att samverka och prioritera gemensamma insatser i en situation där parterna, genom regeringsbeslut, ges så skilda ekonomiska förutsättningar. 1:1-medel som måste gå till att medfinansiera strukturfonderna ERUF och ESF+ kommer öka i och med att medfinansieringsgraden i dessa fonder har ökat.
- **Regionsamverkan Sydsverige (RSS)** har som målsättning att skapa en grund för ökad tillväxt i Sydsverige i ekonomiskt, ekologiskt, kulturellt och socialt hänseende. Fokus för samarbetet handlar framför allt om påverkansarbete gentemot nationella nivån. De tar även fram gemensamma positionspapper inom områdena regional utveckling, infrastruktur och kollektivtrafik samt kultur. Vi ser att denna samverkansplattform har en allt större betydelse i tider med stora samhällsutmaningar, där små regioner som Kronoberg behöver hitta samarbeten och ta stöd av andra regioner. Inom kulturfrågorna har detta bl.a. varit tydligt under pandemin. Samverkan kommer stärkas ytterligare. Statens kulturråd anslår framöver årligen 1,8 mkr till Sydsverige för att utveckla samarbetet mellan Region Blekinge, Region Halland, Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Kronoberg och Region Skåne.

2021 års rapportering om **statlig närvaro** visar att antalet statliga arbetsställen har minskat i länet sedan 2017, från 56 till 48. Kronoberg ligger långt under genomsnittet när det gäller andel statligt sysselsatta, som är 16 av 1000 invånare i länet och 26 av 1000 nationellt. Frånvaron av servicekontor, särskilt Arbetsförmedlingen, har lyfts som ett problem av kommunerna. I små kommuner med relativt hög arbetslöshet är tillgången till Arbetsförmedlingen viktig. Den statliga servicenivån är särskilt låg i Uppvidinge och Markaryds kommuner där inte ens 10 procent av befolkningen når en Arbetsförmedling inom 40 minuters resa med kollektivtrafik. Under 2022 beslutades även om en ny regional myndighetsindelning där Kronoberg ingår i södra området med Blekinge och Skåne. Hur detta kan komma att påverka antalet statliga jobb i länet är oklart men är något att bevaka. Skolverket kommer samtidigt att skapa 10 regionala kontor i landet för att regelbundet ha dialog med skolhuvudmän. Ett av dem kommer hamna i Kronobergs län, i Växjö. 2023 ska kontoret etableras.

- Det finns ett beslut om att Region Kronobergs **nya akutsjukhus** ska stå klart 2027. Det påverkar inte bara hälso- och sjukvården utan även konst- och gestaltning, infrastruktur- och trafiksatsningar och samhällsplaneringen i länet i stort. Det kommer framför allt innebära att trafiksatsningar för länet kommer behöva prioriteras till sjukhuset.

Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet

Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026

- ☐ **Kraftig kostnadsökning** inom många områden, ex drivmedel, el, infrastruktur, byggmaterial osv. Det får stora konsekvenser för bl.a. kollektivtrafik, utbyggnad av infrastruktur som tex cykelvägar, fastigheter osv. Kostnadsökningar gör att det finns en risk för sänkt ambition inom omställningsarbetet. Det kan ex. närmaste åren krävas nedskärningar i trafikutbudet. Det i sin tur kan få stora följder för människors möjligheter att bo och leva i länet. I sin tur kommer det påverka näringslivet- och arbetsmarknadsregionernas möjligheter att utvecklas.
- ☐ **Ny vision och nytt mål för kollektivtrafiken** lanserade branschorganisationerna Svensk Kollektivtrafik, Sveriges Bussföretag och Tågföretagen gemensamt i en programförklaring i juni 2022. Målet är att 4 av 10 motoriserade resor vara kollektiva 2030. Det man kan se framåt är **förändrat resmönster**, arbete kommer sannolikt fortsätta utföras på del- eller heltid på annan plats än arbetsplatsen. Detta medför utmaningar för att planera kollektivtrafiken som tidigare utgått ifrån arbets- och skolpendling i stor utsträckning. Fritidsresor har potential att bli en viktigare resa än arbetsresan, vilket har påverkan på hur vi kan planera och utföra kollektivtrafiken.
- ☐ Från december 2023 ersätts **alla stadsbussar i Växjö med elbussar** – vilket påverkar livsmiljön i staden. Mindre avgaser och minskat buller. Regionbussar som passerar Växjö ska gå på biogas.
- ☐ Bygget av **Fehrman bält tunneln pågår** och planeras vara klar 2029. Den fasta förbindelsen mellan Danmark och Tyskland kommer att halvera restiden mellan Malmö och Hamburg från sex till tre timmar och göra att Kronoberg kommer närmre kontinenten.
- ☐ I december 2022 fattade regeringen beslut rörande de **planerade nya stambanorna** mellan Stockholm–Göteborg och Stockholm–Malmö. Besluten innebär bl. a att arbetet i projektet Hässleholm–Lund ska avbrytas. Det är en flaskhals för Kronoberg och sträckan kan tidigast komma in i nationell plan 2026. Parallellt har Trafikverket fått ett antal utredningsuppdrag av regeringen, bl. a uppdrag om att utreda hur järnvägen kan utvecklas i Skåne. Vad detta uppdrag innebär för järnvägstrafiken i Kronoberg vet vi inte.
- ☐ Just nu pågår en **flygplansutredning** kring statens ansvar för det svenska flygplatssystemet kopplat till framförallt samhällsviktig luftfart, tillgänglighet och beredskap. Växjö flygplats ingår i det nationella basutbudet av flygplatser och är en beredskapsflygplats. Staten föreslår att förhandlingar ska inledas med berörda flygplatser och att alla flygplatser i nationellt basutbud har beredskap att ta emot samhällsviktig luftfart. I utredningen föreslås också ett ökat regionalt inflytande för flyglinjer med allmän trafikplikt och upphandlad trafikplikt. Vad detta kommer att innebära för Växjö flygplats är oklart i dagsläget.
- ☐ **Regional fysisk planering.** Under senare år har betydelsen av att stärka det fysiska planeringsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet ökat. Syftet är att tydliggöra hur geografin påverkar tillväxten och använda planeringen som ett verktyg för att samordna olika beslutsnivåer och politikområden. Det kan innebära att stärka kopplingen mellan kommunal översiktsplanering, bostadsförsörjning, regionalt tillväxtarbete och kollektivtrafik- och infrastrukturplanering. Region Halland och Region Skåne arbetar med regional fysisk planering utifrån PBL flera andra län arbetar med olika former av strukturbildsarbete. Boverket har ett uppdrag att kartlägga hur arbetet bedrivs i länen och ta fram definition på strukturbild.

- Stort fokus på genomförande av politikerområdet **Gestaltad livsmiljö**. Fokus är livsmiljön, medskapandeprocesser som sätter människan i centrum och människans livsvillkor. Eftersom begreppet berör många sakområden är samarbete mellan olika kompetenser en grundförutsättning. Regeringen har i politikens utformning tagit fasta på detta och föreslår därför en mängd samarbeten på nationell, regional och lokal nivå. Såväl offentliga aktörer och näringslivet som vetenskapen och civilsamhället har här viktiga roller och ansvar. Det finns enligt regeringen fyra aktörer som är extra viktiga i arbetet att skapa den helhetssyn som behövs för ett framgångsrikt arbete. Dessa är Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd. Det ökade intresset för gestaltad livsmiljö har öppnat fönstret för kvalitativ regional utveckling.

- **EU:S förbud mot försäljning av nya bensin- och dieslbilar** från 2035 gör att vi behöver se hur vi kan förbereda oss inför detta, tex när det gäller laddinfrastruktur, elförsörjning osv.

- Bensinpriset har fortsatt att öka, det bidrar till stora skillnader i samhället mellan de som har råd att ställa om till el-bil eller har möjlighet att åka kollektivt jämfört med de personer som inte har de förutsättningarna. Många företag är beroende av transporter som kräver tyngre fordon. Andelen **el-bilar** ökar dock stadigt i länet men från en väldigt låg nivå. Även andra förnybara drivmedel kommer starkt. Vätgas ökar exempelvis inom tunga fordon.

Antalet offentliga **laddstolpar** för elbilar har också ökat stadigt i länet och ser att det är en trend som kommer fortsätta. Det är dock stora skillnader mellan kommunerna och inom kommuner. Det är oklart om det är ett kommunalt uppdrag att se till att det finns offentliga laddstolpar eller om det är upp till privata aktörer.

- Riksdagen röstade ja till regeringens förslag om **undantag från lokaliseringsprincipen för utbyggnad av kommunala bredbandsnät**. Ungefär hälften av de svenska bredbandsnäten är kommunalt ägda. Enligt lokaliseringsprincipen måste en åtgärd vara knuten till kommunens eget område eller dess invånare för att den ska anses som en kommunal angelägenhet. Det kan vara ett hinder för att ansluta fastigheter inte bara utanför kommunen utan även inom kommunen till bredbandsnätet. Lagändringarna innebär att kommunala bolag, stiftelser och föreningar kan bygga ut ett eget eller delägt bredbandsnät utanför den egna kommunens område. Under förutsättning att det görs geografiskt nära det egna bredbandsnätet och för att uppnå en ändamålsenlig bredbandsinfrastruktur. Lagändringarna börjar gälla den 1 mars 2023.
- **Obemannade utlämningsställen/butiker**. I Kronoberg växer intresset för helt eller delvis obemannade butiker. Det har under 2022 öppnats en obemannad butik i Fröseke (med lite bemanning och möjlighet till hjälp vid tillfällen då varor fylls på i butiken). I Norrhult har det gjorts investeringar i obemannad teknik för att kunna ha en semiobemannad butik med utökad tillgänglighet utanför ordinarie bemannade tider. Det kommer öppna en ny semiobemannad butik i Tannåker under våren 2023. Det finns flera av de mindre lanthandlarna som funderar på satsning i digital teknik för att kunna öka tillgänglighet och öppettider utanför bemannade tider och även vara mer flexibel med personal där obemannad teknik gör att det går att ha öppet även om det skulle vara personalbrist.
- **Digitalt utanförskap** ökar i samhället i stort. Många system som byggs upp förutsätter tex digital vana, uppkoppling, teknik, att människor kan svenska osv. Det går t.ex. inte att betala räkningar om man inte har svenskt konto eller bankid. Kassainsättning på bank, insättning/uttag där det inte finns bank är begränsat till butik, bankomat, insättningsautomat där dessa finns.

Betaltjänster har de senaste åren blivit alltmer digitala, samtidigt som fysiska kontor minskar i både antal och tillgänglighet. Vi har geografiska områden där möjlighet till insättning av dagskassar och betalningsförmedling helt saknas.

En plats att vilja leva och bo på

Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026

- ☐ Kultur, idrott och folkbildning tillhör de sektorer som drabbades hårdast av restriktionerna under pandemin och som fortsatt befinner sig i en komplex återhämtningsperiod. Återstarten pågår och många insatser genomförs men återuppbyggnaden tar tid. Sektorerna måste nu med utgångspunkt i ett redan tufft ekonomiskt utgångsläge möta nya utmaningar med ökande kostnader för bland annat transporter och energi. Organisationer inom kultur och idrott har ofta stora och resurskrävande lokaler och mycket turnerande verksamhet för att nå målen om breddat deltagande i kulturlivet och en god geografisk spridning. De senaste årens kriser har inneburit att bufferten för att hantera kraftigt ökade kostnader saknas. Samtidigt behöver sektorerna ha handlingsutrymme för att möta snabba förändringar i en postpandemisk tillvaro; som nya publikmönster, digital verksamhetsutveckling, nya former för att skapa intäkter, upphovsrättsliga frågor och internationalisering. Lokaler som inte är ändamålsenliga är också en stor fråga för framtiden. Det finns **behov av fortsatta insatser för att mildra konsekvenserna och säkerställa rimliga förutsättningar för kultur, folkbildning och idrott i länet.**
- ☐ Samspelet mellan **ekonomiska förutsättningar** på kommunal, regional och nationell nivå har central betydelse för kulturell välfärd och konstnärlig produktion och utveckling i hela landet. Det offentliga står inför ekonomiska prioriteringar på alla nivåer, vilket kan komma att påverka förutsättningarna för kulturområdet på sikt.
- ☐ Att barnkonventionen är svensk lag innebär att **likvärdig kulturell välfärd för barn och unga** numera är lagstadgat. I Kronoberg finns behov av fortsatta insatser för att implementera barnkonventionen och öka likvärdigheten. Skolans mål och kulturuppdrag i enlighet med Lgr22 är centralt i arbetet och den regionala kulturverksamheten bidrar till att uppfylla målen. Samtidigt finns behov av utökad samverkan mellan de båda politikområdena för att nå målen.
- ☐ På nationell nivå pågår reformarbete som kan komma att påverka både det regionala och det kommunala kulturuppdraget på sikt. En **utredning av kultursamverkansmodellen** ska presenteras i september 2023 och en **utredning av folkbildningen** blir klar i februari 2024.
- ☐ Frågan om **konstnärlig frihet och konstens och kulturens roll kopplat till yttrandefrihet och demokrati** har fått, och kommer troligtvis fortsatt att få, ett ökat fokus i samhällsdebatten. Den kulturpolitiska principen om armlängds avstånd är under omförhandling. Hur kan konst och kultur bidra till att Sverige fortsatt är ett öppet samhälle som främjar yttrandefrihet, delaktighet och demokrati? Vad är fri kultur och var går gränsen för hur politisk styrning kan påverka konstnärlig frihet? Under 2022–2023 pågår en utredning av hur principen om armlängds avstånd tillämpas i Region Kronoberg.
- ☐ Den **regionala kulturplanen ska revideras** inför 2025–2028. Den pågående utredningen om armlängds avstånd i Region Kronoberg pekar på otydlighet vad gäller relationen mellan den regionala kulturplanen och den regionala utvecklingsstrategin. Det finns behov av att hantera utredningens rekommendationer vidare i samband med att de båda strategierna revideras.
- ☐ En konsekvens av pandemin är ett **minskat ideellt engagemang**. Då både kultur- och idrottsområdet i hög utsträckning är beroende av ideellt engagemang, till exempel inom

arrangörsledet, finns risker för långsiktiga konsekvenser med negativ påverkan på evenemangsutbud och föreningslivets möjligheter till att skapa mötesplatser i länet.

- Det framgångsrika arbetet med att utveckla Kronobergs konstnärliga och kulturella infrastruktur genom **interregional samverkan i Sydsverige** har fått en permanentad nationell finansiering via kultursamverkansmodellen vilket innebär att Regionsamverkan Sydsverige medverkat till en strukturförändring. Samarbetet innebär samnyttjande av gemensamma resurser inom ett flertal konst- och kulturområden vilket möjliggör framåt både konstnärlig utveckling och produktion och en likvärdig tillgång för invånare och besökare i Sydsverige.
- **Ökad involvering av civilsamhällesaktörer i det regionala utvecklingsarbetet.** Storskaliga samhällsförändringar krävs för att samhället ska klara av att ställa om till en framtid som präglas av social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Dessa förändringar tillsammans med utmaningarna utifrån coronapandemin kräver en bred samverkan mellan en rad samhällsaktörer. På senare år har det skett ett allt större fokus på att engagera och inkludera civilsamhällesaktörer i det regionala utvecklingsarbetet. Att utveckla samverkan med civilsamhället kommer att spela en allt större roll för att skapa lösningar på komplexa samhällsutmaningar.

Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv

Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026

- **Förutsättningarna är tuffa för näringslivet i Kronoberg** under inledningen av 2023. Såväl hushåll som företag vittnar om en pessimistisk syn på ekonomin. Vi ser att den höga inflationen drivs av ökande energipriser men även stigande priser på livsmedel och varor. Inflationen driver även upp räntorna och då hushållens inkomster inte hinner med inflationstakten genererar detta lägre realinkomster. Detta driver ner efterfrågan ytterligare och märks i konjunktürkänsliga branscher som småhusbyggare, möbelindustrin och sällanköpshandeln. 2023 väntas nybyggnationerna uppleva ett kraftigt fall.

Techbranschen kan också komma att påverkas då den svenska IT-sfären är starkt sammanflätad med den ukrainska. Andra branscher som påverkas negativt av människors försämrade privatekonomi som ex. restauranger, hotell och sällanköpsbutiker ex. klädesaffärer. Större fokus nationellt på säkerhet och självförsörjning innebär även mindre fokus på kostnadseffektivitet och att det blir svårare för företagen att utnyttja skalfördelar. Säkerhet och motståndskraft prioriterats framför ökad köpkraft.

Samtidigt är det viktigt att belysa att nya möjligheter kan uppstå. t. ex. en hemflytt av produktionen av vissa komponenter. Det kan även ge en ny skjuts till den gröna omställningen då krisen kan leda till att den cirkulära ekonomin hamnar högre upp på agendan. Under 2022 har vi sett en relativt god återhämtning i besöksnäringen i Kronoberg efter de ansträngande pandemiåren. Besöksnäringen kommer troligtvis påverkas positivt under 2023 pg. den svaga kronan vilket leder till fler utländska turister. Inom besöksnäringen upplevs ett ökat intresse för naturturism, friluftaktiviteter och det finns bl.a. ett ökat intresse för leder, både vandringsleder och cykeldito. Långsiktigt kan klimatförändringarna förändra rese mönster och kundbeteenden, vilket på olika sätt påverkar företagen inom besöksnäringen. Däremot hur det blir med besöksnäringen 2024 är osäkert.

- **Elkrisen har inte undgått någon.** Elbristen lyfts av många i många sammanhang som en viktig faktor för regional utveckling framåt. Kapacitetsbrist i elnätet hindrar expanderings i företag och kan bromsa omställningen till eldriven trafik. Stora satsningar är gång vad gäller solcellsparker och vindkraft i länet.
- EU-kommissionens presenterade i februari 2023 the **Green Deal Industrial Plan** (Industriplanen för den gröna given). Målet att stötta gröna företag inom EU och snabba på omställningen till en klimatneutral industri. Det är en motplan till USA:s interna stödpaket. Målet är att stötta gröna företag inom EU och snabba på omställningen till en klimatneutral industri. Planen, som innehåller flera initiativ och förslag, är en del av EU:s större ambition att bli den första klimatneutrala kontinenten till 2050 där den industriella strategin är betydelsefull för såväl EU:s gröna omställning som konkurrenskraft. Planen utgörs av fyra olika områden som är tänkta att lägga grunden till framtida lagförslag. De fyra pelarna är:
 - Förenklade regelverk för att snabba på den gröna omställningen
 - Snabbare tillgång till finansiering
 - Ökad kompetens
 - Öppen handel
- **Förändringar i underleveranskedjor.** Strategier kring val av sälj- och distributionskanaler, liksom risker och möjligheter med långa och utsträckta försörjningskedjor, kommer ifrågasättas och

diskuteras i högre grad inom företag framöver både utifrån lärdomar av corona men även utifrån kriget i Ukraina.

- Under 2023 påbörjas troligen arbetet med genomförandet av en **nationell strategi för de kulturella och kreativa näringarna (KKN)**, efter överlämnandet till regeringen under 2022. Utredningens utgångspunkter är företagandet inom KKN och den anger en bred palett av möjliga insatser i sina förslag. Genomförandet kan komma att innefatta insatser och åtgärder både på nationell och på regional nivå, vilket på olika sätt kommer att beröra regionalt utvecklingsansvariga aktörer.
- EU-kommissionen antog en **ny skogsstrategi 2021** som en del i den Gröna given (Green Deal). Uppdateringen av förnybartdirektivet, biodiversitetsstrategin och markanvändningsstrategin är grunden för ett antal nya direktiv som berör skogen och dess näringar. Dessa kommer att ge upphov till nationell lagstiftning inom skog, skogsbruk och skogsindustri. Styrgruppen inom Skåne Blekinge Småland South Sweden har berett ett policydokument och tillskapat en rapportörsgrupp som ska kunna användas för att snabbt lämna synpunkter på förslag inom skog i EU men även nationellt.
- **Strategi för Smart specialisering** antogs av Region Kronoberg under 2021. Strategin har en koppling till det operativa programmet för ERUF Småland och Öarna och utgör en av fyra regionala strategier inom smart specialisering. Såväl Kommissionen som nationella myndigheter har stort fokus på smart specialisering, vilket gör att det troligen kommer att påverka även regionala prioriteringar och insatser under de kommande åren.
- Ökat fokus på **användardriven innovation**. En stark trend, både nationellt och internationellt, är ett ökat fokus på inkludering av invånare i utvecklingen av vår välfärd. Detta innebär en ökad förväntan på offentliga aktörer att skapa en större öppenhet och en aktiv involvering i alla de välfärdstjänster som erbjuds. Frågor kring civilsamhälle och dess involvering i olika samhällsfrågor har uppmärksammats de senaste åren och vi ser en ökad uppmärksamhet i frågan på både nationell och regional nivå. Detta är en del i att organisationer även ställer om till att arbeta mer utforskande - agilt. För att hänga med som företag och organisation är det idag viktigt att ständigt ompröva och förnya sina affärsmodeller.

Arbetet med Verklighetslabbet, en arena för användardriven innovation för att möta samhällsutmaningar inom välfärden, pågår och är finansierat till och med 2023. Utvärdering av arbetet pågår. Därefter erfordras nya beslut för en fortsättning av arbetet.

Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa

Planeringsförutsättningar för perioden 2024–2026

- I en regional prognos av Nordea förväntas **produktionen i Småland och öarna krympa mest i Sverige under 2023**. Detta kopplat till att regionen har många företag verksamma inom branscherna småhusbyggande och möbelindustri där vi som tidigare nämnt ser en minskad efterfrågan p.g.a. rådande ekonomiska situation. Samtidigt i början av 2023 ser inte Arbetsförmedlingen att länet har drabbats av den förvärande nedgången utan stadigt minskat andelen arbetslösa. Andelen inskrivna på arbetsförmedlingen är också 0.5% lägre i början av 2023 än motsvarande period för 2022 vilket skvallrar om en god arbetsmarknad i början av perioden. Arbetsförmedlingens egen prognos för inskrivna arbetslösa fram till 2024 är att antalet kvarstår på en förhållandevis jämn nivå utan att öka nämnvärt.

Samtidigt finns det tendenser att arbetslöshet bland **utsatta grupper på arbetsmarknaden**, framförallt bland ungdomar och utlandsfödda ökar något. Arbetslöshet påverkar folkhälsan och risken är att offentlig sektor i oroliga tider med ökad inflation inte prioriterar förebyggande verksamhet och stödstrukturer.

Det råder även fortfarande stor osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen. Ju längre osäkerheten håller i sig, desto större risk för en sämre utveckling. Framåt är det viktigt att vara extra lyhörd för att justera riktade insatser för att lotsa arbetssökande rätt på arbetsmarknaden.

- Ungas livsvillkor förändrades under pandemin men dessa förändringar verkar ha haft en relativt liten påverkan på deras levnadsvanor och hälsa på ett generellt plan. För unga som redan innan pandemin levde under social, ekonomisk och/eller hälsomässig utsatthet verkar dock pandemin ha förstärkt svårigheterna. Utvecklingen visade även innan pandemin att sociala, ekonomiska och hälsomässiga klyftor mellan olika grupper av unga växer. Samhälleliga kriser så som pandemin förstärker dessa redan befintliga utmaningarna. **Det finns därför anledning att tro att nuvarande kriser, så som kriget i Ukraina och inflation, kommer slå hårdare mot redan utsatta grupper och öka klyftorna mellan olika grupper i en ökad takt.**
- **Vidare ökar risken för våld i nära relationer** när ekonomisk oro och stress ökar. Inflation och risk för stora varslingar ökar risken för att kvinnor ska utsättas för våld i sina relationer. Det försämrade ekonomiska läget innebär även att kvinnor blir än mer beroende av sina män, eftersom kvinnor generellt har lägre ekonomisk standard än män. Kvinnor som utsätts för våld kan alltså hindras att lämna den destruktiva relationen på grund av ekonomiska skäl. Våld i nära relationer drabbar även barn som både riskerar att utsättas själva men också att se den ena föräldern utöva våld mot den andra.
- Höjda livsmedelspriser och en eventuell minskad tillgång på livsmedel kan på sikt ge **bristfälligt näringsintag** i utsatta grupper. Det är viktigt att framåt utveckla livsmedelsberedskap så att befolkningen har tillgång till mat och vatten i tillräcklig omfattning när en kris uppstår. Det behövs även struktur för samordning och samverkan med civilsamhället kring livsmedelsförsörjning.
- Under 2022 fick **länsstyrelserna i Sverige ett ökat uppdrag inom folkhälsoområdet**. Utökningen innebär finansiering till att kunna bidra med samordning samt stödja lokal implementering av de folkhälsopolitiska målen. Bakgrunden är länsstyrelserna ansåg att det saknades en regional aktör som arbetar med och ansvarar för helheten av en regional implementering av folkhälsopolitikens åtta målområden. Det är dock fortfarande oklart vad Region Kronoberg ska prioritera och vad

länsstyrelsen ska prioritera. Det är även oklart internt på Region Kronoberg vilken nämnd som ska ta ansvar för vilken del av folkhälsouppdraget. Under 2023 ska dock en befolkningsinriktad folkhälsopolitik tas fram av Region Kronoberg.

- ☐ Arbetet inom **omställningen till Nära vård** intensifieras allt mer. Området hälsofrämjande- och sjukdomsförebyggande åtgärder är ett prioriterat område och flera insatser planeras och implementeras för närvarande. Genom en prioritering av området fördelas även resurser till arbetet och utöver ett patientperspektiv finns även ett invånarperspektiv med.
- ☐ Barnombudsmannen har i sin rapport "En uppväxt fri från våld" lämnat ett förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, med fokus på barns och ungas situation och rätten till skydd mot alla former av våld. De föreslår bland annat att **våld mot barn ska ses som en folkhälsofråga** eftersom nästan vart fjärde barn någon gång under sin uppväxt utsätts för våld. Av dessa utsätts runt 11 procent för allvarliga former av fysisk barnmisshandel varav 5 procent är upprepat våld. Barnombudsmannens kartläggning visar även att 14 procent har upplevt våld mellan vuxna i hemmet och 9 procent har utsatts för sexuella övergrepp av vuxen, medan runt 6 procent upplever försummelse. Att våld mot barn erkänns som en folkhälsofråga är en betydelsefull utgångspunkt då våldet har allvarliga konsekvenser, både för individer och för samhället. Förslaget innebär inga nya strukturer utan snarare att de redan befintliga strukturerna ska användas mer effektivt.
- ☐ Regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att under 2020–2023 undersöka och skapa förutsättningar för en överenskommelse i livsmedelsbranschen om att **sänka salt- och sockerhalten i livsmedel**, samt att ta fram kunskapsunderlag om hur intaget av energitäta och näringsfattiga livsmedel kan minska. I uppdraget ingår att främja en sådan överenskommelse och följa upp effekterna. Ohälsosamma matvanor är en av de främsta orsakerna till ohälsa och för tidig död i Sverige. För att förändra matvanorna i rätt riktning krävs åtgärder som ökar förutsättningarna för en hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion. Kunskapsunderlaget ska beskriva vilka metoder som har effekt för att förändra livsmedelskonsumtionen i olika socioekonomiska grupper.
- ☐ Det är brist på personal inom de flesta branscher. **Bristen på arbetskraft kommer att öka** och bli än mer omfattande såväl inom offentlig sektor som i näringslivet. Efterfrågan på arbetskraft inom ex. civilt försvar är ett område, där såväl myndigheter, kommuner som regioner behöver utökade personalresurser och de konkurrerar med varandra om kompetensen. Den statliga satsningen på ett utbyggt försvar kräver enligt försvarsmakten 108 000 fler anställda fram till 2030, vilket motsvarar cirka 64 procent av den ökade arbetskraften. Det är tydligt att det kommer att krävas stora förändringar för att klara detta. AI-revolutionen tros samtidigt på sikt minska antalet arbetstillfällen inom främst transporter och tillverkningsindustrin där denna teknik framför allt kan effektivisera bland tjänstepersoner.
- ☐ **Proposition: Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning.** Propositionen syftar till att underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och att förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv. Förslaget innebär att arbetsmarknadens behov ska ha större betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning (komvux), att kommunerna ska samverka genom avtal med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i ett primärt samverkansområde. Det ska vara möjligt att fritt söka till de yrkesutbildningar inom komvux som erbjuds i det primära samverkansområde som den sökande är hemmahörande i. En förändring i grunduppgift för regionalt utvecklingsansvariga (RUA) är att från den 1 augusti 2022 ska RUA bedöma regionens kompetensbehov inom privat och offentlig

sektor på både kort och lång sikt. Ändringarna för utbildningsansvariga huvudmän föreslås träda i kraft den 1 juli 2023 och tillämpas i fråga om utbildning som påbörjas 2025.

- ☐ **Lagrådsremiss: Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden** föreslår ett nytt omställningsstudiestöd. Stödet är ett komplement till det reguljära studiestödet och syftar till att förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som kan stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden. Stödet kan lämnas till studerande som uppfyller villkor om förvärvsarbete, ett sk. arbetsvillkor. Stödet ska få lämnas för studier vid utbildningar i Sverige som ger rätt till studiemedel och utbildningar som finansieras av en omställningsorganisation. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 30 juni 2022.
- ☐ Utvecklad myndighetssamverkan, **lärcentrum** har påbörjats på 7 orter i länet men för att vidareutbilda personal i den utsträckning som kommer krävas framåt behöver verksamheten byggas ut mycket mer och planeras utifrån stationsnära läge och kopplas ihop över länsgränser.
- ☐ **Kompetensförsörjningsstrategin går ut 2025**. En politisk diskussion behöver sättas igång kring om det framåt ska vara en strategi eller om RUS:en ska täcka de strategiska ställningstagandena och kompetensförsörjningsfrågan enbart har handlingsplaner.

Slutsatser – vad krävs framåt?

Det har under senaste åren varit tydligare än någonsin hur kortsiktiga omställningar sker fram och tillbaka beroende på vad som sker i vår omvärld. Under pandemin ville exempelvis människor bo på stor yta i stort hus och lanthandlarna och lokalproducerat gick bra. Miljön var mer i fokus. Bara ett år senare pratades det istället om fördelar med liten yta, lanthandlarna började stänga igen och företag med lokalproducerat i liten skala tappade lönsamhet. Om vi inte visste det tidigare så har det blivit tydligt att ekonomin styr och det är en accelererande förändringstakt. Kompetensförsörjningsfrågan är och kommer vara högaktuell även framåt.

Närmaste åren kommer många aktörer ha ett ansträngt ekonomiskt läge efter flera efterföljande kriser och tilltagande inflation. Det kommer troligen innebära sämre ekonomiska möjligheter att prioritera utvecklingsarbete.

Läs mer om trender och vad de betyder för Kronoberg i nya rapporten: [trendanalys och framtidsbilder för länets utveckling](#)

Vi har 7 mål i Regionala utvecklingsstrategin. En summering och vad som krävs framåt beskrivs här.

Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer

- **Inrikes flyttnetto** har visserligen förbättrats sedan år 2014 men är fortsatt negativt då utflyttningen från Kronoberg överstiger inflyttningen. Sedan toppnoteringen år 2018 uppvisar flyttnettot en negativ trend. Sammantaget går utvecklingen i linje med målet om ett förbättrat netto under strategiperioden från 2014 och framåt.
- Takten på Kronobergs **utsläppsminskning av koldioxid** ökade 2019–2020 jämfört med föregående år under strategiperioden. Frågan är i vilken utsträckning detta beror på att år 2020 var det första pandemiåret. Utifrån senaste statistik behöver koldioxidutsläppen minska med hela 1,1 ton per länsinvånare fram till år 2025 för att målet ska uppfyllas. Utifrån trenden under strategiperioden bedöms måluppfyllnad inte som trolig.

Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital

- **Produktiviteten** i Kronoberg mätt som BRP/sysselsatt har under strategiperioden uppvisat en god utveckling som varit över eller i paritet med riket. Ökningen av produktiviteten i riket drog dock ifrån länet något under år 2021. Detta berodde på en relativt svagare återhämtning av produktionen i Kronoberg efter nedgången år 2020. Sammantaget utifrån utvecklingen på längre sikt bedöms det fortsatt som troligt att länet kan uppnå målet.
- Det har i Kronoberg skett en stark tillväxt av arbetstillfällen. I förhållande till jämförelseåret 2014 har tillväxten av den **sysselsatta dagbefolkningen** legat över riket, såväl inklusive som exklusive storstadsregionerna. Det är troligt att Kronoberg kommer uppfylla målet då senaste statistiken visar en tillväxt som långt överstiger utvecklingen i riket exklusive storstadsregionerna.
- Gällande målet om **matchning och fler i arbete** pekar senaste statistik på en gynnsam utveckling i Kronoberg. Sysselsättningsgraden steg för såväl män som kvinnor vilket gjorde att den totala sysselsättningsgraden år 2021 uppgick till 80 procent i enlighet med målet om fler i arbete. Hur pass motståndskraftigt Kronoberg är mot effekterna av rådande lågkonjunktur på arbetsmarknaden kommer vara avgörande för utvecklingen framåt.
- Utvecklingen av den **självsfattade hälsan** för kvinnor och män har totalt sett förbättrats under strategiperioden och könsskillnaden har minskat. Detta trots att den självskattade hälsan bland män minskade utifrån den senaste undersökningen. Trenden bland barn- och unga går i fel riktning

eftersom den självskattade hälsan har försämrats bland vissa årskurser. Det är därmed osäkert om trenden kan vändas och att målet uppfylls för samtliga grupper år 2025.

- Utifrån den långsamma ökningen av förnybara källor och avståndet kvar upp till 80 procent bedöms det som osannolikt att Kronoberg kommer att uppnå **plusenergimålet** år 2025. De största utmaningar som återstår är en betydande användning av fossila bränslen inom transportersektorn samt icke förnybar elanvändning, el som ofta importeras då länet inte är självförsörjande.

Oavsett vilka insatser som prioriteras närmaste åren för att nå strategin är det viktigt att se inomregionala skillnader och olika behov mellan och inom olika samhällsgrupper. Självklart behöver även insatserna fortsatt vara hållbara ur alla tre aspekterna.

I den hållbarhetsanalys som genomfördes 2021⁵ för att nå målbilden i den regionala utvecklingsstrategin landade analysen ner i att länets aktörer närmaste åren ur ett hållbarhetsfokus behöver lägga extra fokus på följande fyra kraftsamlingar:

- ☐ Öka takten i den gröna omställningen
- ☐ Kraftsamla för att höja ungas utbildningsnivå
- ☐ Säkerställa boendeattraktivitet i alla delar av länet
- ☐ Stärka delaktighet och inkludering

Dessa bör vara fokus även inför nästkommande år. Läs mer om kraftsamlingarna här: [Hållbarhetsanalys av målen i Gröna Kronoberg 2025](#)

Hur kommer din organisation bidra till målen i Gröna Kronoberg närmaste åren?

Svara på frågorna:

- Behöver kontakter utvecklas med någon aktör alternativt processer startas upp för att de olika målen insatspunkterna ska nås? Kan och behövs det en utökad samverkan inom vissa områden?

- Finns det målkonflikter och i så fall vilka?

Verktygen i Gröna tråden kan vara ett stöd:

[Gröna Kronoberg - Arbetsmetod \(regionkronoberg.se\)](#)

⁵ Hållbarhetsanalys: <https://storymaps.arcgis.com/collections/172b79b574ff4f26a8155ad2674d67be?item=1>